

Nurmeksen kaupunki

TALOUSARVIO 2024

Taloussuunnitelma 2024–2026

Kaupunginhallitus 20.11.2023
Kaupunginhallitus 22.11.2023
Kaupunginhallitus 4.12.2023
Kaupunginhallitus 11.12.2023
Kaupunginvaltuusto 18.12.2023

1	Talousarvion yleisperustelut.....	3
1.1	Kaupunginjohtajan johdanto	3
1.2	Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti	4
1.3	Kuntatalouden näkymät	10
1.4	Nurmeksen kaupungin talouden näkymät	15
1.5	Riskien arviointi Nurmeksen kaupungin talousarvioprosessissa	17
1.6	Vuoden 2023 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi	17
1.7	Riskit talouden suunnittelukaudella	17
1.8	Strateginen suunnitelma	18
1.9	Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2024	19
2	Talouden tasapainottaminen	20
3	Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus	22
3.1	Tulorahoituksen perusteet	22
3.2	Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet	26
3.3	Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet	26
4	Käyttötalousosa	27
4.1	Tilivelvolliset	28
4.2	Käyttötalouden perusteet	29
5	Toimialojen talousarviotavoitteet	30
5.1	Kaupunginhallituksen toimiala	31
5.1.1	Hallintopalvelut	33
5.1.2	Ruokahuoltopalvelut	35
5.2	Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	37
5.2.1	Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut	40
5.2.2	Tilapalvelut	41
5.2.3	Kuntatekniikan palvelut	42
5.3	Hyvinvointipalvelut	43
5.3.1	Kulttuuripalvelut	46
5.3.2	Opetus- ja koulutuspalvelut	48
5.3.3	Vapaa-aikapalvelut	50
5.3.4	Varhaiskasvatuspalvelut	52
5.4	Nurmeksen Lämpö Oy	54
5.5	Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot	55
5.6	Hyvärilä Oy	57
5.7	Pikes Oy	62
5.8	Nurmeksen Yrityspalvelut Oy	64
5.9	Nurmeksen Vesi Oy	66
6	Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma	67
7	Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma	68
8	Investointiohjelma	70
9	Talousarvion rahoituslaskelma	74
10	Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet	76

1 Talousarvion yleisperustelut

1.1 Kaupunginjohtajan johdanto

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 maaliskuussa vuosille 2022–2025 Nurmeksen kaupungin uuden strategian, Uudistuva Nurmes -askeleen edellä. Vuoden 2024 talousarviossa strategian tavoitteet on jalkautettu organisaation toiminnallisiksi tavoitteiksi, joiden mukaan toimialat ovat määritelleet talousarviovuoden aikana toteutettavat toimenpiteet.

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämistä vastuun siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023. Sote-uudistuksen rahoitusmalliin liittyvä valtionosuusuudistus vuodelle 2024 vähentää Nurmeksen valtionosuuksia 2,58 miljoonaa euroa, vaikka kunnan lakisääteiset tehtävät pysyvät ennallaan tähän vuoteen verrattuna. Valtionosuusuudistus heikentää merkittävästi Nurmeksen käyttötalouden tasapainoa.

Sote-uudistuksen vaikutukset verotuloihin eivät ole näkyneet vielä täysimääräisesti vuonna 2023, koska kunnille on kertynyt korkeamman veroprosentin sekä jako-osuuden mukaan verotuloja aiemmilta verovuosilta. Tämän seurauksena verotulokertymä alenee 690 000 euroa vuonna 2024 vuoden 2023 verotuloihin verrattuna.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason nousu. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi.

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa aiheuttaa edelleen epävarmuutta taloudessa ja vaikuttaa meillä käyttötaloudessa erityisesti lämmitysenergian ja energiasidonnaisten palvelujen kustannuksiin.

Nurmeksen kaupungin vuosikate heikkenee edellisen vuoden talousarvioon verrattuna noin 1,6 miljoonalla eurolla, ollen 2,9 miljoonaa euroa. Poistojen kokonaismäärä on 4,66 miljoonaa euroa, joten vuosikate kattaa poistot 62 prosenttisesti. Poistojen ja poistoeromuutoksen jälkeen vuoden 2024 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen 1,08 miljoonaa euroa.

Toimialojen tuottavuustavoitteeksi raamitettiin valtuuston talousarvioseminaarissa yhteensä 1,35 miljoonaa euroa. Toimialojen tuottavuusohjelman toimenpiteet vuonna 2024 ovat yhteensä 1,74 miljoonaa euroa, joten tavoite saavutettiin.

Konserniyhtiöiden ensi vuoden suunnitelmissa merkittävimmät investointikohteet ovat Nurmeksen Vesi Oy:n Mikonsalmen jätevedenpuhdistamon ja Nurmeksen Lämpö Oy:n uuden lämpölaitoksen rakentamisen aloittaminen. Tytäryhtiöiden rahoitustarve kaupungilta on arviolta yhteensä 1,9 miljoonaa euroa. Konserniyhtiöt ovat määrittäneet tavoitteitaan sekä omien strategioidensa että kaupungin uuden strategian mukaisesti.

Tulevaisuus näyttyy tällä hetkellä sumuisena. Kotimaassa erityisesti rakentamisen näkymät ovat synkät, ja tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan yrityssektorin liikevaihdon kasvu tammi-kesäkuussa on taittunut laskuksi kasvun ollessa nyt enää 0,7 %, joka on sama kuin Pohjois-Karjalassakin. Nurmeksessa 0,1 % liikevaihdon kasvu enteilee entistä suurempaa varovaisuutta yritysten työvoiman palkkaamisessa ja investointien toteutumisessa. Talouden sakkaamiseen liittyvä työttömyyden kasvu vähentää kuntien verotuloja ja lisää kuntien osamaksamia työmarkkinatukimaksuja.

Epävarmuutta lisää TE-palvelujen siirtyminen kunnille vuoden 2025 alussa. Valtionosuuden kriteereistä johdun on Pohjois-Karjalan kuntien järjestettävä palvelut 9 prosenttia nykyistä kustannustehokkaammin.

Tässä toimintaympäristössä talouden sopeuttamistoimenpiteet ovat välttämättömiä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tulevina vuosina. Toiminnallisia ja rakenteellisia uudistuksia on tehtävä ennakkoluulottomasti ja uusista menoista lisäävistä toimista tulee pidättäytyä. Tähän työhön meidän kaikkien on sitouduttava.

Kiitän kaupunkikonsernia talousarviovalmistelusta poikkeuksellisen haastavassa toimintaympäristössä.

Pasi Parkkinen, kaupunginjohtaja

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti

Maailmantalous

Maailmantalouden näkymät ovat kaksijakoiset. Toisaalta Yhdysvalloissa, Japanissa ja monessa kehittyvässä maassa talous kasvaa melko nopeasti, toisaalta Euroopassa ja Kiinassa näkymät heikkenevät. Rakentaminen on vaikeuksissa lähes maailmanlaajuisesti, mutta kiinteistösektori on kriisissä erityisesti Euroopassa ja Kiinassa. Inflaatio on hidastunut, mutta pohjainflaatio on yhä nopeaa monessa taloudessa. Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ylläpitää jännitystä Euroopassa. Geopoliittiset jännitteet varjostavat maailmankaupan näkymiä. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,6 prosenttiin tänä vuonna ja kiihtyy 2,9 prosentin kasvuun vuonna 2024.

Yhdysvalloissa talouskasvu alkuvuonna 2023 oli melko nopeaa reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Pohjainflaatio on ollut laskusuunnassa noin vuoden ajan, ja keskuspankin koronnostosityklin nähdäänkin olevan jo lähellä päätepistettään. Ennakoivat indikaattorit viittaavat heikentyviin näkymiin teollisuudessa, mutta palveluiden näkymät ovat vielä melko suotuisat. Mittavat julkiset investoinnit puhtaaseen teknologiaan ylläpitävät myönteisiä näkymiä, joskin julkiset tuet yksityisille investoinneille herättävät kysymyksiä kilpailutilanteesta. Kokonaistuotanto kasvaa 1,6 prosenttia kuluvana vuonna ja kasvu kiihtyy 1,7 prosenttiin vuonna 2024.

Alkuvuoden kasvupyrähdys Kiinassa jäi lyhytaikaiseksi, ja lähiaikojen näkymät ovat varsin haasteelliset. Kotimainen kulutus on vaatimatonta ja ulkomaankauppakin on laskusuunnassa. Kuluttajahinnat laskivat heinäkuussa, mutta tämä ei välttämättä indikoi vielä pidempiaikaista deflaatiota. Kiinteistösektorin vaikea tilanne ajautui kriisiin kesällä. Tukalan tilanteen johdosta rahapolitiikkaa on kevennetty. Myös elvyttävistä finanssipoliittikan toimista on ilmoitettu vuoden 2023 kuluessa. Talous kasvaa 4,6 prosenttia vuonna 2023 ja kasvu elpyy 4,8 prosenttiin vuonna 2024.

Talous kasvoi nopeasti Japanissa kuluvan vuoden toisella neljänneksellä, kun heikko jeni vauhditti vientiä. Inflaatio on vihdoinkin kiihtynyt reiluun kolmeen prosenttiin vuoden 2023 aikana. Keskuspankki on kuitenkin hyvin varovainen rahapolitiikan muutoksissaan. Tuottokäyräkontrollipolitiikkaa on kuitenkin hieman löysätty. Palveluiden ostopääällikköindeksit ovat vielä melko myönteisiä, viitaten yksityisen kulutuksen kasvun jatkumiseen. Bruttokansantuote kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2023, mutta kasvu hidastuu lähemmäs potentiaaliaan, 1,3 prosenttiin ensi vuonna.

Alkuvuoden 2023 suhteellisen myönteisen kehityksen jälkeen näkymät ovat synkkenemässä Euroopassa. Euroalueella erityisesti palveluiden ostopääällikköindeksit ovat laskeneet nopeasti. Teollisuuden tilanne heikkeni jo aiemmin ja lähiaikojen näkymät ovat vaikeat. Eritoten Saksassa teollisuus on kärsinyt energian hinnan kallistumisesta ja automarkkinoiden nopeasta sähköistymisestä. Toisaalta inflaation hidastuminen ja mitattavat palkankorotukset kohentavat reaalityuloja. Työttömyys on ennätysellisen vähäistä ja kuluttajien luottamus on ollut lähinnä elpymään päin. Rakentaminen on Euroopassa monessa taloudessa syvässä pudotuksessa, erityisesti Ruotsissa, missä uusien asuinrakennuskohteiden lukumäärä on romahtanut vuoden takaisesta alle kolmannekseen. Talouskasvu hidastuu euroalueella 0,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja elpyy 1,3 prosenttiin vuonna 2024. Ruotsissa kokonaistuotanto supistuu 0,6 prosenttia kuluvana vuonna, mutta kääntyy kasvu-uralle ensi vuonna heikon kruunun tukeman viennin vetämänä.

Kuluttajahintojen kasvu on hidastunut myös Isossa-Britanniassa kuluvan vuoden keväästä lähtien. Kesästä lähtien talousdata on ollut jonkin verran odotettua parempaa. Toisaalta EU-eron vaikutukset näkyvät yhä taloudessa. Länsimaiden asettamat pakotteet ovat alkaneet purra Venäjällä. Ruflan kurssi on heikentynyt voimakkaasti, vienti on heikentynyt ja liittovaltion talouden alijäämä on syventynyt. Intiassa talouden hyvä veto jatkuu ja maan painoarvo kasvaa muutenkin maailmantaloudessa. Intian kontribuutio maailmantalouden kasvuun lähestyy jo Kiinaa.

Tunnelma kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on viime aikoina ollut rauhallinen. Lyhyet markkinakorot kääntyvät laskuun, kun rahapolitiikan suunnan odotetaan muuttuvan, mutta nollakorkoihin ei ole paluuta näköpiirissä. Pitkien korkojen tuleva suunta on vielä epäselvä, siihen vaikuttavat muutkin tekijät. Eurooppalaiset pankit ovat kohtuullisen hyvässä kunnossa eikä markkinoilla ole muutenkaan suurempia tasapainottamuksia. Tästä yhtenä osoituksena ovat vakaina pysyneet valtionlainojen korkoerot. Riskinä voi mainita inflaation pysyminen keskuspankkien tavoitetasojen yläpuolella sekä odottamattomat markkinahäiriöt, jotka voivat johtaa ketjureaktioihin ja laajempiin vaikutuksiin.

Raakaöljyn hinta on noussut kesän aikana johtuen pitkälti Saudi-Arabian ja Venäjän toimeenpanemista tuotannon rajoitteista. Muilta osin energia- ja raaka-ainemarkkinoiden tilanne on ollut vakautumaan päin. Maa-kaasun hinta Euroopassa on laskenut alimmalle tasolle kahteen vuoteen, mutta hinta on varsin häiriöherkkä erilaisille tapahtumille. Sähkön hintakehitys on vakautunut, joskin hinnoissa odotetaan hienoista nousua lähikuukausina tulevan lämmityskauden takia. Teollisuuden raaka-aineiden hintojen laskusuunnan odotetaan jatkuvan teollisuuden heikon tilanteen myötä.

Maailmankauppa

Maailmankaupan melko myönteinen kehitys kääntyi huonommaksi vuoden 2022 lopulla, ja alkuvuodesta 2023 kaupan kasvu on lähes pysähtynyt. Yhtenä syynä tähän on, että yritykset ovat pienentäneet varastojaan. Huolimatta odotettavissa olevasta elpymisestä maailmankauppa ei kokonaisuudessaan kasva lainkaan kuluvana vuonna. Tähän viittaa myös mittava negatiivinen kasvuperintö viime vuodelta. Vuonna 2024 kauppa ponnistaa 5,7 prosentin kasvuun kysynnän elpymässä monessa taloudessa ja kun myös varastojen pienentäminen päättyy.

Riskit

Edellä esitettyyn talouden kuvaan liittyvät riskit painottuvat alasuuntaan. Keskeinen riski on euroalueen ajautuminen taantumaa kulumassa vuoden loppupuoliskolla. Erityisesti teollisuuden vaimea kehitys korostaa tätä riskiä. Lisäksi rakentamisen odotettua vielä huonompi kehitys voimistaisi taantumaa. Energiatilanteen heikkeneminen tulevina talvina Euroopassa on yhä mahdollista. Suurten maiden mittavat panostukset vihreään talouteen voivat johtaa kilpailutilanteen kannalta epäsuotuisaan tilanteeseen. Sään ääri-ilmiöiden jatkuminen voi heikentää taloudellista aktiviteettia maailmanlaajuisesti ja lisää joka tapauksessa talouden häiriöitä.

Työllisyystilanteen odotettua vahvempi kehitys yhdistettynä inflaation hidastumiseen odotettua nopeammin kasvattaisi reaalitylöitä ja tukisi talouden elpymistä perusnäkökulmaa enemmän. Kiinan ja Yhdysvaltojen viimeaikaiset toimet suhteensa kohentamiseksi voivat lieventää geopoliittisia riskejä, mutta suhde voi myös nopeasti heiketä.

Julkinen kulutus

Kansantalouden tilinpidon mukaan julkisen kulutuksen kasvu hidastui vuonna 2022 0,8 prosenttiin. Kasvun hidastuminen aiheutui mm. covid-19-epidemian aiheuttamien lisämenojen pienentymisestä.

Julkisen kulutuksen kasvun arvioidaan kiihtyvän 1,8 prosenttiin vuonna 2023. Julkisen kulutuksen kasvu on ollut varsin ripeää kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Monia määräaikaista menolisäyksiä lakasi hallituskauden päättymisen vuoksi, mutta toisaalta viime vuodelta siirtyi paljon määrärahoja vielä kuluvalla vuodelle. Lisäksi kulutuksen kasvua ylläpitävät ikäsidonnaisten menojen kasvu, hyvinvointialueiden tehtävämootokset ja aloituksen muutostalustukset sekä Venäjän hyökkäyssodasta johtuva puolustusvälinehankintojen ja maahanmuuttomenojen kasvu.

Julkinen kulutus supistuu hieman vuonna 2024. Kulutusmenoja supistavat mm. hallituksen toimintamenoäästöt. Kulutuksen kasvun arvioidaan kiihtyvän hieman vuonna 2025. Kasvu pysyy kuitenkin maltillisena, sillä julkista kulutusta leikkaavat sopeutustoimet jatkuvat läpi hallituskauden.

Julkisen kulutuksen arvoa nostaa ennustevuosina etenkin hintojen ripeä kasvu. Kiihtynyt inflaatio välittyy julkisen kulutuksen hintaan osin viiveellä mm. pitkien ostopalvelusopimusten vuoksi. Lisäksi julkisen sektorin ansiokemitystä vauhdittavat kunta- ja hyvinvointialueille sovitut palkkausjärjestelmien kehittämishjelmat sekä hyvinvointialueille neuvoteltu palkkojen yhdenmukaistamista koskeva sopimus.

Julkiset investoinnit

Vaikka alijäämä rajoittaa julkisyhteisöjen investointimahdollisuuksia, investointiasteen arvioidaan kasvavan. Valtion investointeja pitää yllä kyberturvallisuuden, rajavalvonnan ja maanpuolustuksen vahvistaminen sekä EU:n investointirahoitus. Lisäksi T&K-rahoituslaki lisää tuntuvasti valtiohallinnon investointeja vuodesta 2024 alkaen vuoteen 2030 saakka. Vuonna 2025 on odotettavissa ensimmäiset ilmavoimien monitoimihävittäjien toimitukset, joiden siivittämänä julkiset investoinnit kasvavat huomattavasti aiemmasta.

Paikallishallinnossa investointipaineet jatkuvat väestön muuttoliikkeen ja rakennuskannan korjaustarpeiden vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon investointihankkeiden määrä jatkuu edelleen suurena. Uuden hallituksen päätökset voivat vaikuttaa huomattavasti julkisten investointien kehitykseen tulevina vuosina.

Kuntahallinto

Kansantalouden tilinpidon mukaan paikallishallinnon alijäämä suhteessa BKT:hen pieneni viime vuonna 0,2 prosenttiin. Myös vuosi 2023 näyttää kuntahallinnossa kohtuullisen hyvältä, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen epävarmuutta. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä alkuvuoden suotuisan tulokehityksen hiipuessa. Kuntahallinnossa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluerän ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pientymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaan vuoteen huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen, jonka vaikutus ulottuu myös verotuloihin positiivisesti. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027.

Kokonaisuudessaan mittaviin julkisen talouden sopeutustoimiin tähtäävän hallitusohjelman vaikutuksia kuntahallintoon voidaan pitää toistaiseksi varsin maltillisina. Hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntiin vaikuttavat panostukset kohdistuvat mm. perusopetuksen vahvistamiseen ja tasa-arvon edistämiseen opetuksessa. Lisäksi hallituksen päätös kiinteistöveron alarajan korotuksesta lisää kuntien verotuloja n. 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Suurin hallituksen suoraan kuntiin kohdistama leikkaus on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027, jonka vaikutus kumuloituu vuoteen 2027 mennessä 111 milj. euroon. Kehitysarviossa ei ole oletettu, että kunnat sopeuttaisivat menojaan välittömästi indeksileikkauksen seurauksena. Valtionosuuksia laskee indeksijarrun lisäksi myös sote-siirtolaskelmien tarkentuminen, jonka vaikutus täsmäytetään valtionosuuksien kautta vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi kuluvan vuoden osalta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja menojen välinen epätasapaino leikataan kuntien valtionosuuksista vuosina 2024 ja 2025.

Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja noussut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palaavan normaalille kasvu-uralleen vuoden 2023 jälkeen.

Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa kuluvana vuonna, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo ensi vuonna menojen kasvaessa tuloja nopeammin. Kuntahallinnon alijäämä kasvaa 0,4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen kehyskauden lopulla, mikä merkitsee sopeutuspainetta kunnille tuleville vuosille. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa, mutta velkasuhde kasvaa vain hieman vuosina 2024–2027.

Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisu 2023:65

Keskeisiä talouden tunnuslukuja:

	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
Bruttokansantuote, mrd. euroa	251	269	282	291	303	316	328
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Työllisyysaste, %	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3	74,8	75,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
Valtio	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2	-3,7	-3,5
Kuntahallinto ¹	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4
Hyvinvointialueet			-0,4	-0,5	-0,3	-0,4	-0,5
Sosiaaliturvarahastot	0,6	1,0	1,4	0,9	1,4	1,5	1,5
Rakenteellinen jäämä, suhteessa BKT:hen, %	-2,4	-0,4	-1,3	-2,2	-2,8	-2,7	-2,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4	59,6	60,6
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ²	-1,0	-0,7	-1,9	-1,7	-1,0	-0,5	0,0
Potentiaalisen tuotannon kasvu, %	1,1	1,4	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1

¹ Paikallishallinto vuoteen 2022 saakka

² Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä

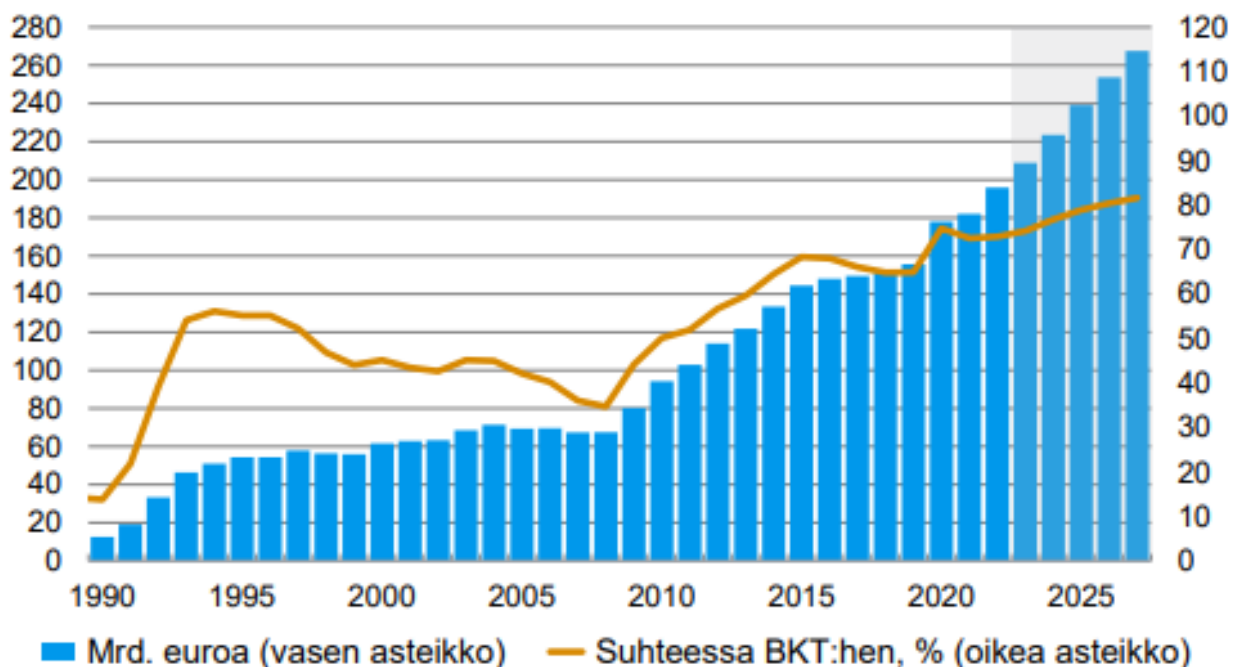
	2020	2021	2022	2023**	2024**	2025**
Maailmankaupan kasvu, %	-5,0	10,8	3,6	0,0	5,7	3,8
USD/EUR	1,14	1,18	1,05	1,09	1,10	1,09
Teollisuuden raaka-ainehinnat, EA, € (2015=100)	100,0	140,1	154,6	128,4	121,0	118,0
Raakaöljy (Brent), \$/barreli	43,4	70,7	98,7	82,3	82,2	77,9
3 kk euribor, %	-0,4	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0
Valtion obligaatiot (10 v), %	-0,2	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2
Viennin markkinaosuus (2010 = 100) ¹	97,0	92,6	92,5	91,8	90,4	90,4
Tuontihinnat, %	-4,9	9,7	19,4	-4,0	-1,2	1,8

¹ Viennin kasvun suhde maailmankaupan kasvuun

Lähde: CPB, Macrobond, HWWI, Tilastokeskus, VM

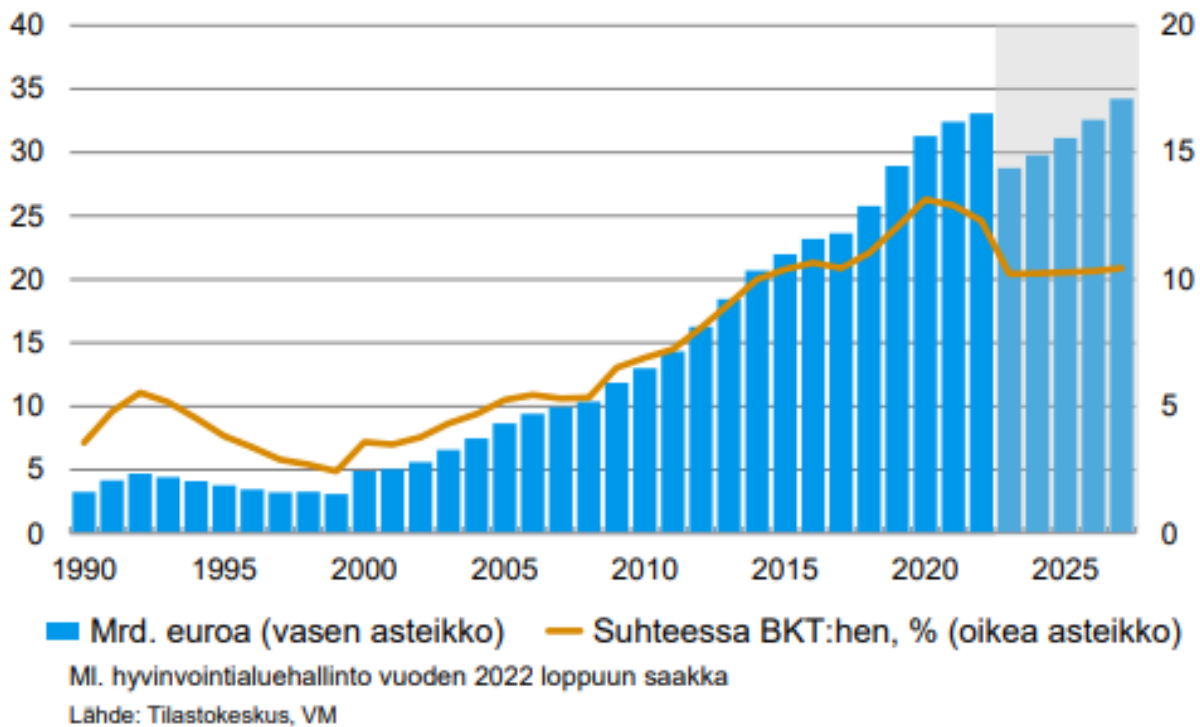
Lähde: VM taloudellinen katsaus, syksy 2023

Julkisyhteisöjen velka

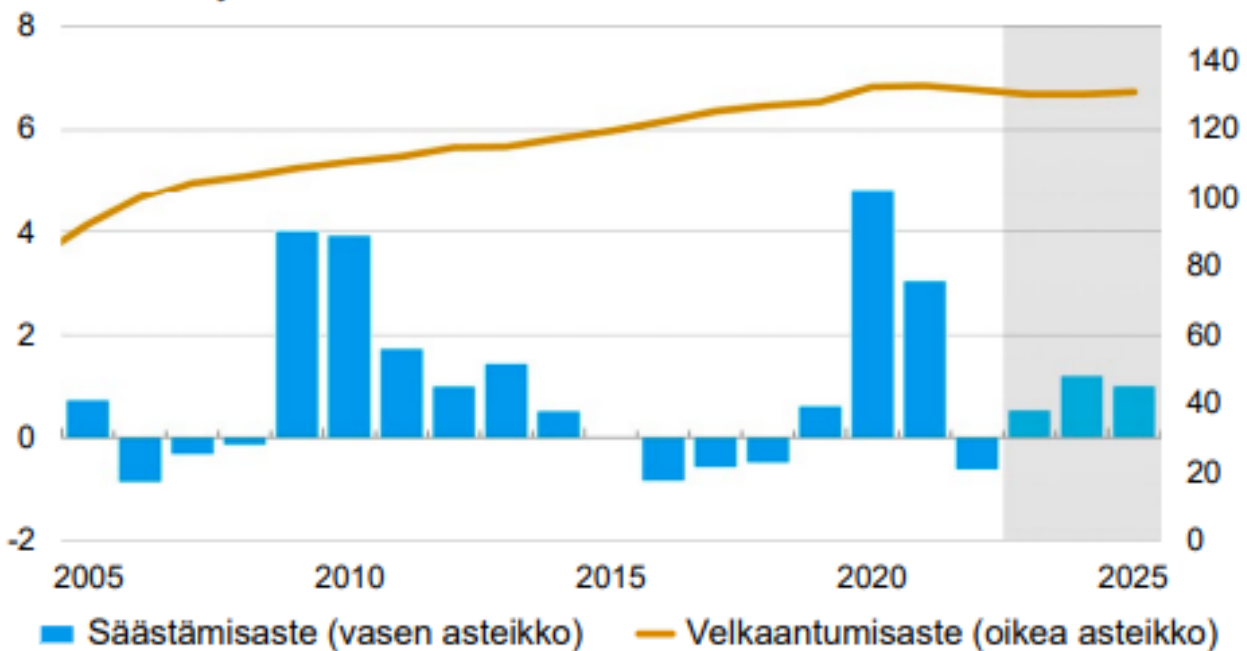
Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntahallinnon velka

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen

osuus käytettävissä olevista tuloista, %

1.3 Kuntatalouden näkymät

Syksyn 2023 kuntatalousohjelma on laadittu valtion vuoden 2024 talousarvioesityksen ja pääministeri Petteri Orpon hallituksen ensimmäisen julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelun yhteydessä. Ohjelma kattaa koko vaalikauden. Valmistelussa on huomioitu hallitusohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden vaikutukset kuntatalouteen siltä osin kuin toimenpiteet sisältyvät valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2024 tai julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2025–2027. Osa hallituksen valmistelemien toimenpiteiden vaikutuksista tarkentuu vasta toimenpiteiden valmistelun edetessä ja huomioidaan myöhemmin hallituskauden aikana valmisteltavissa kuntatalousohjelmissa.

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti. Huomiota tulee kiinnittää myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakasta ja työvoimatilanne vaihtelee paljon niin toimialoittain kuin alueittain.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoiäluokkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkyvien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle keväätistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitusta ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopeutuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen.

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 hieman kuntataloutta vahvistava. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 milj. euroa vuonna 2024. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Hallitusohjelma sisältää myös monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2025, ja uuden lainsäädännön tulla voimaan 1.1.2026. Myös TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan ja työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishojelman, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin.

Käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024.

Tällä kehyskaudella kuntien kiinteistökantaan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia merkittävästi sekä hakea ratkaisuja valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisiin tilaomaisuuskysymyksiin. Kuntien on lisäksi mahdollista saada sote-uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyjen kustannuksista korvausta tietyin ehdoin.

Lisäksi osana julkista taloutta ja työllisyyttä kohentavia toimia sosiaaliturvaetuuksiin ja erityisesti työttömyysturvaan ja asumisen tukiin tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat välillisesti myös kuntien verotuloihin ja kuntien rahoitusosuuteen toimeentulotuesta. Muutoksilla on toimeentulotukea sekä lisääviä että vähentäviä vaikutuksia.

Kuntatalouden kehitysarvio

Suomen talouskehitys pysyy kuluvana vuonna nollan tuntumassa, kun hintojen ja korkojen nousu vähentävät kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Inflaation arvioidaan kuitenkin normalisoituvan keskimäärin kahteen prosenttiin vuosina 2024–2027. Vuonna 2024 bruttokansantuote kasvaa 1,2 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohentuessa ja vuonna 2025 talouskasvu vahvistuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi vihreän siirtymän investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Talouden toipumisen odotetaan vähentävän työttömyyttä ja lisäävän työllisten määrää vuodesta 2025 alkaen. Vuosina 2026–2027 talouskasvun arvioidaan vaimenevan hieman mutta säilyvän runsaassa 1,5 prosentissa.

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti sote-uudistukseen liittyvästä verohännästä. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuista tulokehitystä hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat.

Vuosikate riittää kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina, mutta nettoinvestointeihin se ei riitä. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa sopeutuspainetta tuleville vuosille. Kuntatalousohjelman sisältämä kuntatalouden kehitysarvio on laadittu valtiovarainministeriön kansantalousosastolla painelaskelmana, jossa ei tehdä oletuksia kuntien omista sopeutustoimenpiteistä eikä veroprosenttien muutoksista tuleville vuosille.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiökehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiökehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien vastuulle laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 milj. eurolla vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna.

Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan vuosina 2024–2027, mutta kasvuvauhti hidastuu

viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden lainakanta kasvaa tarkastelujakson lopulla 24,2 mrd. euroon.

Kotoutuminen

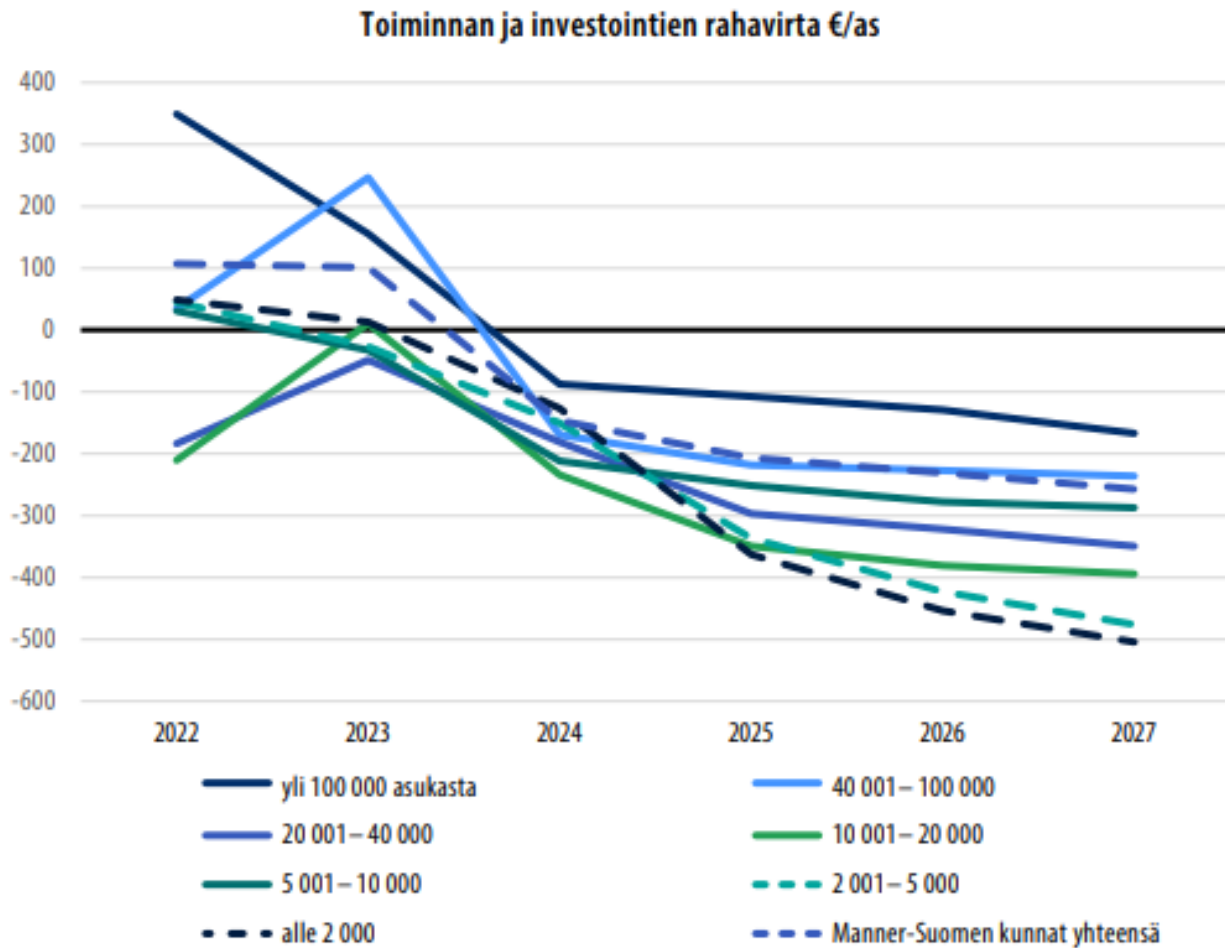
Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Osa kotoutumislain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa. vuonna 2024 kunnille myönnetään valtionavustuksia ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä osaamiskeskustyyppiseen toimintaan yhteensä noin 1,3 milj. euroa.

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027/Syksy 2023
Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70

Kuntatalouden kehitys vuoteen 2027 kuntien kirjanpidon mukaan, miljardia euroa (käyvin hinnoin)

Tuloksen muodostuminen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Toimintakate	-33,7	-13,2	-13,5	-14,8	-15,4	-16,0
2. Verotulot	26,9	14,6	13,9	14,2	14,7	15,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	10,8	3,7	3,4	4,3	4,5	4,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
5. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
6. Poistot	-3,2	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Tilikauden tulos	1,3	2,4	0,9	0,7	0,7	0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
10. Satunnaiset erät	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Tulorahoitus, netto	3,5	4,7	3,2	3,1	3,2	3,3
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,9	-4,9	-5,1	-5,3	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,7	-3,9	-4,1	-4,3	-4,5	-4,7
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-0,2	0,8	-0,9	-1,2	-1,3	-1,4
17. Lainakanta	24,7	19,0	19,9	21,2	22,6	24,2
18. Kassavarat	8,8	8,7	8,8	9,0	9,1	9,2
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	15,9	10,3	11,1	12,3	13,5	14,9

Arvio kuntien laskennallisista poikkeamista rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) vuosina 2022–2027 kuntakokoryhmittäin, euroa/asukas.

1.4 Nurmeksen kaupungin talouden näkymät

Vuonna 2022 Nurmeksen tilikauden tulos oli 0,25 miljoonaa euroa alijäämäinen eli heikompi kuin talousarviossa ennakoitu ylijäämä (8341 €). Talousarvion tulokseksi vuodelle 2023 on budjetoitu -940 957 euroa. Vuoden 2023 tuloksen arvioidaan talousarvion laadintahetken tietämyksen perusteella olevan lähellä nollaa. Vuoden 2023 tulosarvio sisältää keskeneräisen hankinnan alaskirjauksen, noin 1 miljoonaa euroa.

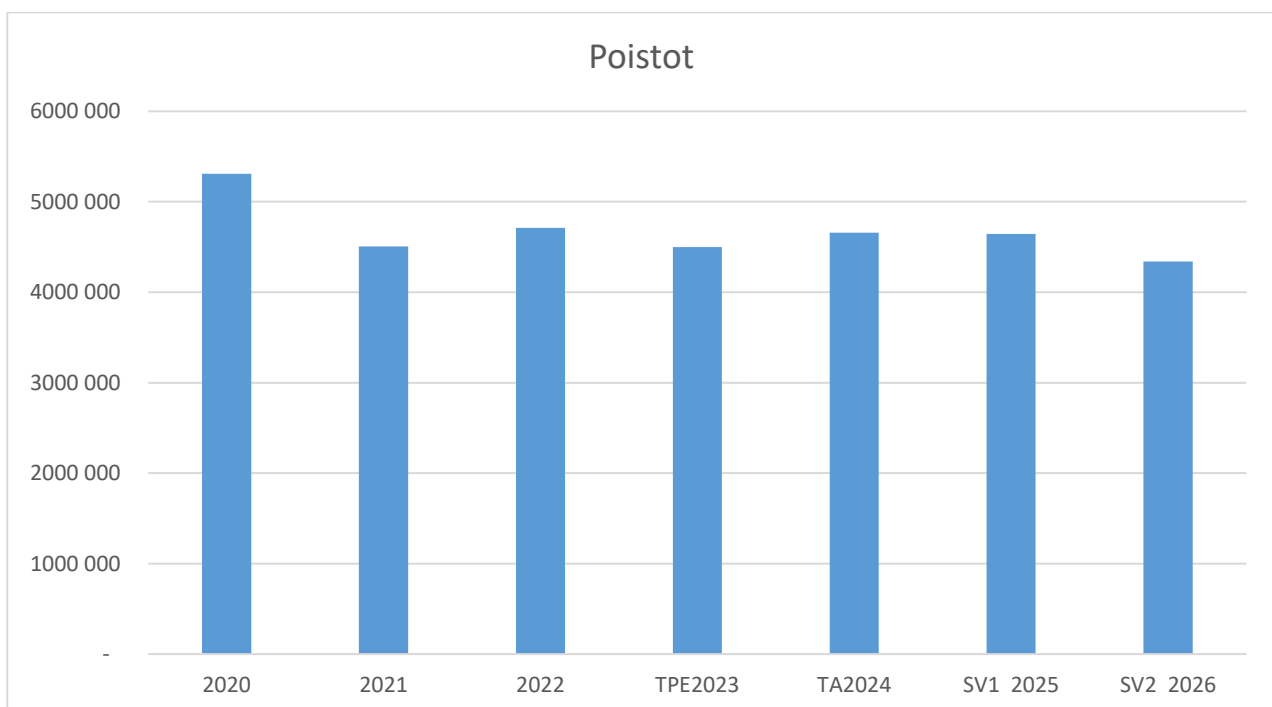
Talousarviovuoden 2024 tulos on noin 1,76 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Vuonna 2024 kuntataloudessa realisoituu sotemuutoksen vaikutus valtionosuuksiin. Nurmeksen kaupungin taloudessa lopullisten sote-siirtolaskelmien vahvistamisen myötä tämä tarkoittaa noin 2,6 miljoonan euron menetystä valtionosuuksissa.

Sote-menoista vain ympäristöterveydenhuollon kustannukset jäivät edelleen kuntien maksettavaksi. Ympäristöterveydenhuollon menot alenevat 4266 euroa (-1 %) vuodesta 2023.

€	2022	2023	2024	muutos 2023 →2024	muutos-% 2023 →2024
Ympäristöterveydenhuolto	435 041	449 966	445 700	-4 266	-1,0 %

Poistojen kehitys v.2020 tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen

Väestö

Väestön kehitys on ollut selkeästi vähenevä. Vuoden 2023 tammi-syyskuussa kuntien välinen nettomuutto on Nurmeksessa ollut yhteensä -93 henkilöä, netto maahanmuutto 66 henkilöä. Tämä johtunee pitkälti Ukrainan sotaa paenneiden tulomuutosta. Väestömäärä kokonaisuutena on vähentynyt 94 henkilöä vuoden 2022 lopusta. Yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana syntyneitä on ollut 37 ja kuolleita 102. Luonnollinen väestötappio on ollut 65 henkilöä. Kokonaisväestö vuoden 2023 syyskuun lopussa on Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan 9149 asukasta.

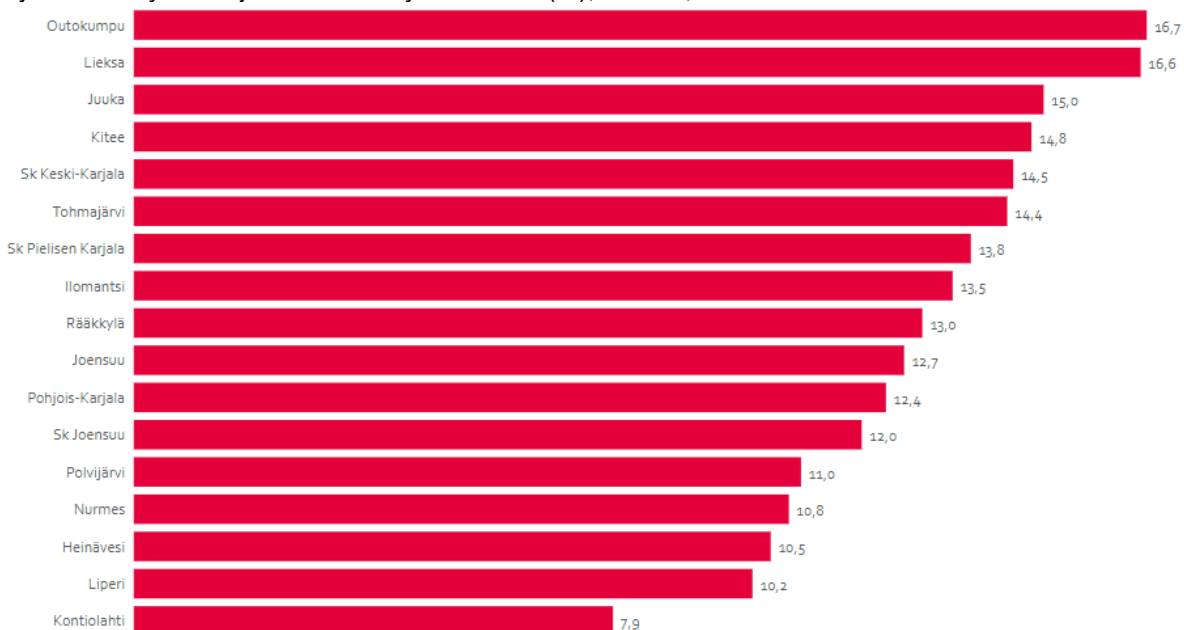
Alue	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Maahanmuutto Suomeen	Maastamuutto Suomesta	Nettomaahanmuutto	Kokonaisnetto muutto	Kokonaismuutos	Väkiluku ennakkotieto kk lopussa
Pohjois-Karjala	762	1 568	-806	6 327	6 843	-516	1 234	123	1 111	595	-205	162 335
Sk Joensuu	649	1 119	-470	5 490	5 708	-218	959	101	858	640	173	127 251
Sk Keski-Karjala	50	205	-155	400	536	-136	145	13	132	-4	-158	15 689
Sk Pielisen Karjala	63	244	-181	437	599	-162	130	9	121	-41	-220	19 395
Heinävesi	8	46	-38	108	138	-30	36	0	36	6	-33	3 028
Ilomantsi	7	79	-72	124	121	3	18	2	16	19	-53	4 439
Joensuu	370	614	-244	3 594	3 599	-5	760	67	693	688	445	77 958
Juuka	15	57	-42	115	145	-30	27	10	17	-13	-55	4 297
Kitee	25	113	-88	215	295	-80	107	10	97	17	-71	9 656
Kontiolahti	136	97	39	668	755	-87	20	10	10	-77	-36	15 121
Lieksa	26	142	-116	251	320	-69	61	6	55	-14	-126	10 246
Liperi	77	100	-23	489	525	-36	32	11	21	-15	-38	11 924
Nurmes	37	102	-65	186	279	-93	69	3	66	-27	-94	9 149
Outokumpu	16	83	-67	252	304	-52	59	1	58	6	-60	6 397
Polvijärvi	20	43	-23	140	121	19	7	0	7	26	3	4 087
Rääkkylä	2	33	-31	74	85	-11	14	0	14	3	-29	1 931
Tohmajärvi	23	59	-36	111	156	-45	24	3	21	-24	-58	4 102

Lähde: Tilastokeskus, Väestötilasto

Työttömyys

Pitkään laskenut työttömyys on kääntynyt nousuun ja Nurmeksens työttömyys vuoden 2023 syyskuussa oli Työ- ja elinkeinoministeriön ennakkotiedon mukaan 10,8 prosenttia. Työttömyysaste on maakunnan neljänneksi alin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (%), 9/2023, Lähde: TEM

1.5 Riskien arviointi Nurmeksen kaupungin talousarvioprosessissa

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt syyskuussa 2020 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan linjaukset ja kaupunginhallitus on hyväksynyt päivitetyn ohjeistuksen lokakuussa 2023. Ohjeistuksessa kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset riskit, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupunginhallitus kokoaa näiden perusteella koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Talousarviossa jokaisen toimialan kohdalla on kerrottu näkemys toimialan talousarviovuoden riskeistä ja niihin varautumisesta. Tytäryhtiöiden riskit on käyty läpi tytäryhtiöiden hallituksissa ja niistä kirjataan merkittävimmät riskit talousarviokirjaan.

1.6 Vuoden 2023 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi

Vuoden 2023 talousarviota laadittaessa (syksyllä 2022) riskinä nähtiin edelleen koronapandemian muuttuminen vakavammaksi. Tämä riski ei ole toteutunut, vaan korona on muuttunut yhdeksi vuosittain kiertäväksi virukseksi.

Vuonna 2023 tapahtui iso toiminnallinen muutos, kun uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Hyvinvointialueiden järjestettäväksi siirtyivät sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi, joiden järjestämisvastuu Pohjois-Karjalassa oli jo aiemmin siirretty Siun sote kuntayhtymälle. Muutoksella on ollut merkittävä vaikutus kaupungin talouteen; yli puolet toimintakuluista siirtyi hyvinvointialueille ja verotulot puolittuivat. Sotemuutos on aiheuttanut painetta myös kaupungin talouden tasapainoon ja sillä on iso ja kauaskantoisen vaikutus valtionosuuksiin. Ne pienenevät pysyvästi enemmän kuin vielä vuosi sitten arvioitiin.

Kaupungin haasteet tiettyjen avoimena olevien avainhenkilöpaikkojen täyttämässä ovat jatkuneet kuluvana vuotena. Henkilöstön saatavuusongelmat varhaiskasvatuksen puolella ovat korostuneet. Tosin varhaiskasvatuksen henkilöstöpula on valtakunnallinen haaste. Kuntasektorin palkkaratkaisu osoittautui työnantajalle kohtuullisen kalliiksi. Palkkaratkaisu ei suoraan ole tuonut helpotusta avainhenkilöiden rekrytointiin. Iso rooli palkan määrittämisessä on kaupungin TVA-ryhmällä, joka arvioi tehtävien vaativuutta.

1.7 Riskit talouden suunnittelukaudella

Vuonna 2024 kunnan toiminnoissa ei tapahdu mitään isoa muutosta.

TE-palveluiden uudistus ei vielä näy, mutta siihen vaikuttavat jo 2024 aikana tehdyt ratkaisut. TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille aiheuttaa todennäköisesti lisää sopeuttamispaineita myös Nurmeksen kaupungin talouteen.

Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi on edelleen yksi tärkeä ja huomioitava riskitekijä. Sijaisjärjestelyt ja työkuorman tasaaminen on olennainen osa riskien hallintaa. Riittävän henkilöstömäärän rekrytointi, uusien työntekijöiden riittävä perehdyttäminen sekä palkkausjärjestelmän kehittäminen ovat myös osa riskien hallintaa. Kaupunkirakennepalveluissa ja hallintopalveluissa riskinä on avainhenkilöiden puuttuminen/pysyvyys ja hyvinvointipalveluissa henkilöstöpula (kelpoisuuden puuttuminen), erityisesti varhaiskasvatus- ja opetus- ja koulutuspalveluissa.

Talouden kehityksestä ja talousnäkyvien heikkenemisestä johtuen veroprosentin nosto on tehty jo talousarviovuodelle.

Valtionosuuksien pieneminen tulee suunnitelmavuosina olemaan merkittävä ja todennäköinen riski. Valtiovarainministeriön uusimpien 17.11.2023 julkaisemien laskelmien mukaan valtionosuuksien lisäleikkaustarve on huomattavan iso. Tulorahoituksen pieneminen aiheuttaa valtavan sopeutuspaineen kaupungin suunnitelmavuosien talouteen.

Vuoden 2023 keväällä perustettiin taloustyöryhmä, joka on seurannut talouden kehittymistä ja pohtinut tulevien vuosien tasapainottamisohjelmaa. Taloustyöryhmään ovat kuuluneet kaupunginhallitus, kaupunginvaltuuston puheenjohtajat sekä viranhaltijoista kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, hyvinvointijohtaja, tekninen johtaja ja konsernijohtaja.

1.8 Strateginen suunnitelma

Nurmeksen kaupunginvaltuusto hyväksyi keväällä 2022 strategian ”Askeleen edellä” vuosille 2022–2025. Strategia sisältää viisi sektoria, jotka ovat elinvoima, imago, hyvinvointi, sijainti ja konserni. Strategia on laadittu sektoreihin jaetuissa työryhmissä, joissa olivat mukana valtuuston sekä johtoryhmän jäsenet.

Vuoden 2024 talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty suunnittelu- ja seurantajärjestelmässä strategisten sektoreiden mukaan ja tavoitteet on johdettu suoraan strategiasta. Strategian eräänä tavoitteena on konserniohjauksen sekä konsernin kokonaisuutena toteuttavan toiminnan tehostaminen.

1.9 Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2024

Taustaa

Hinku-kunnan velvollisuuksiin tulee laatia vuosittain hillintätoimien suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa. Suunnitelma sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen. Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kaupungin verkkosivuilla sekä Energialoikka-verkkopalvelussa. Toimenpiteisiin liitetään mahdollisuuksien mukaan saavutetut päästövähennykset. SYKE voi tarvittaessa täydentää tiedot Energialoikkaan.

Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hillintätoimien saavutuksista. Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastomuutoksen hillinnän mahdollisuuksista. Ilmastotyöryhmä laatii ilmastotekojen vuosisuunnitelman. Hillintätoimet voivat olla esimerkiksi strategisia tavoitteita, energiatehokkuutta edistäviä ja päästöjä vähentäviä toimenpiteitä investointiohjelmassa, kaavoitukseen liittyviä ja joukkoliikennettä kehittäviä suunnitelmia.

Hinkutavoitteet

Nurmeksen kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030. Nurmeksen kaupungin kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet tasaisesti vuodesta 2007 vuoteen 2021. Yhteensä vähennystä on tullut 27,9 %. Suurimmat kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset on tapahtuneet kulutussähkössä 71,8 %, sähkölämmityksessä 64,9 % ja öljylämmityksessä 50,6 % (taulukko 1). Koko Pohjois-Karjalan alueella päästöt ovat vähentyneet vuodesta 2007 34,7 % vuoteen 2021.

2 Talouden tasapainottaminen

Kuntaliitoksen yhdistymishallitus hyväksyi 10.6.2019 § 23 talouden tasapainottamishjelman vuosille 2020–2025. Tasapainottamishjelma sisälsi sekä tulojen lisäyksiä että menojen vähennyksiä. Hyvinvointialueen aloittaminen poisti sote-menojen osuuden tuottavuushjelmasta vuodesta 2023 lähtien.

Alkuperäisen tuottavuushjelman 2020–2025 vaatimus (150 000 € vuodessa / toimiala) ei enää riitä, vaan vuoden 2024 talousarvion laadinnassa tuottavuusvaade kasvaa huomattavasti. Toimialojen on esitettävä talousarviossa keinot, jolla tuottavuushjelmaa toteutetaan.

Vuoden 2024 tuottavuushjelman sopeuttamistarpeeksi toimialoille arvioitiin yhteensä 1 350 000 euroa. Toimialajohtajat ovat käyneet keskustelut omilla toimialoillaan ja etsineet yhteisiä keinoja kustannusten pienentämiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Jokainen toimiala on tehnyt tarkastelun riittävällä tarkkuudella siten, että tavoite saavutetaan.

Tuottavuushjelman toimenpiteet vuonna 2024

Toimialakohtaiset tuottavuushjelman toimenpiteet talousarviovuonna ovat yhteensä 1 739 105 euroa. Valtuustoseminaarissa toimialojen yhteiseksi tuottavuushjelmaksi linjattiin 1 350 000 euroa.

TUOTTAVUUSHJELMA 2024	Arvioitu meno-säästö	Arvioitu tulon-lisäys	Arvioitu netto-säästö
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	654 000	100 000	754 000
Hyvinvointipalvelujen toimiala	710 605		710 605
Kaupunginhallituksen toimiala	274 500		274 500
TOIMIALAT YHTEENSÄ			<u>1 739 105</u>

Sama sopeutustarve jatkuu vuosina 2025 ja 2026. Kumulatiivinen alijäämän kasvu on saatava taittumaan. Kaupunginhallitus on päättänyt, että YT-lakiin perustuvat toimenpiteet käynnistetään heti alkuvuodesta 2024. Näin ollen kaupungin talousarvio on laadittu voimassa olevan organisaatorakenteen mukaisesti. Mikäli yhteistoimintaneuvottelujen seurauksena organisaatorakenteen muuttaminen tulee ajankohtaiseksi, valmistellaan myös tätä vastaavat talousarviomuutokset valtuuston päätettäväksi kevään 2024 aikana.

Talousarvion toimintatuotot ja -kulut (ulkoiset ja sisäiset) sekä toimintakatteet jakautuvat toimialoittain seuraavasti:

	TA2023	TA2024	Muutos 2023 → 2024	Muutos-%
Ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot				
Kaupunginhallituksen toimiala	1 442 483	1 459 476	16 993	1 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	633 385	818 584	185 199	29 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	9 359 037	10 427 315	1 068 278	11 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 434 905	12 705 375	1 270 470	11 %
Ulkoiset ja sisäiset toimintakulut				
Kaupunginhallituksen toimiala	-7 783 848	-7 804 210	-20 362	0 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	-22 114 481	-23 349 647	-1 235 166	6 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	-9 536 768	-8 613 313	923 455	-10 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-39 435 097	-39 767 170	-332 073	1 %
Toimintakate:				
Kaupunginhallituksen toimiala	-6 341 365	-6 344 734	-3 369	0 %
Hyvinvointipalveluiden toimiala	-21 481 096	-22 531 063	-1 049 967	5 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	-142 731	1 838 002	1 991 733	-1395 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-27 965 192	-27 037 795	927 397	-3 %

3 Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus

3.1 Tulorahoituksen perusteet

Valtionosuudet

Kuntien verotulot kehittyivät positiivisesti vuonna 2022. Sote-uudistuksen takia kuntien veroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Vaikka siirtolaskelma nyt tarkistetaan, veroprosenttileikkausta ei enää muuteta. Vaikka veropohja on vahvistunut ja 12,64 %-yksikköä tuottaa euroissa aiempaa enemmän, ei verotulojen kasvu riitä kattamaan sote-menojen kasvua. Puuttuvat eurot otetaan kuntien valtionosuudesta asukaskohtaisesti yhtä suurella noin 40 euron asukaskohtaisella leikkauksella, jonka lisäksi vuoden 2023 valtionosuuksia oikaistaan takautuvasti noin 20 eurolla asukasta kohden vuosina 2024 ja 2025.

Vuoden 2022 verotus valmistui 31.10.2023 ja sen perusteella Valtiovarainministeriö teki tarkistuslaskelmat kuntien valtionosuuksiin. Tarkistuslaskelmissa todettiin, että kuntien valtionosuuksista on tehtävä 415 miljoonan lisäleikkaus, jotta sote-siirtymän laskelmat saadaan tasapainoon. Tämä tarkoittaa pysyvän valtionosuusleikkauksen kasvua 91 euroon/asukas. Nurmeksien kaupungin kohdalla tämä tarkoittaa valtionosuuspohjaan jäävää 830 000 euron pysyvää leikkausta. Vuoden 2023 valtionosuuksien takautuva oikaisu siirtyy myöhemmäksi. Samoin vuoden 2024 lisäleikkaus jaksotetaan vuosille 2025–2027. Suunnitelmavuosien valtionosuudet vähenevät näiden lisäleikkausten myötä reilulla miljoonalla vuodessa.

Sote-laskelman jälkikäteistarkistuksen vaikutukset valtionosuuksiin

2023	2024	2025	2026	2027 →
<ul style="list-style-type: none"> Syksyllä 2022 valmistuneisiin sote-laskelmiin perustuvat tasauselementit ovat maksussa (uudistuksen 1. vuosi) Ei muutoksia kesken vuoden 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Lopullisen siirtolaskelman mukaisen vos-lisäsiirron pysyvä huomiointi (arvio 205 milj. €)</div> <ul style="list-style-type: none"> Lopullisen siirtolaskelman mukaisen vos-lisäsiirron huomiointi takautuvasti vuoden 2023 osalta (50 %) Lopullisen laskelman mukaiset tasauselementit (uudistuksen 2. vuosi) 	<ul style="list-style-type: none"> Lopullisen siirtolaskelman mukaisen vos-lisäsiirron huomiointi takautuvasti vuoden 2023 osalta (50 %) Lopullisen laskelman mukaiset tasauselementit (uudistuksen 3. vuosi) 	<ul style="list-style-type: none"> Lopullisen laskelman mukaiset tasauselementit (uudistuksen 4. vuosi) 	<ul style="list-style-type: none"> Lopullisen laskelman mukaiset tasauselementit (uudistuksen 5. vuosi ja pysyvästi siitä eteenpäin)

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys kuluvan vuoden tasoon verrattuna on n. 53 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,5 mrd. euroa, josta varataan 10 milj. euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 milj. eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen johdosta valtionosuuteen tehtävistä korjauksista.

Valtionosuutta kasvattavat vuonna 2024 ennen kaikkea indeksikorotus, joka on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 53 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen 1 prosenttiyksikön indeksijarru pienentää kuitenkin kuntien valtionosuutta noin 24 milj. eurolla. Lisäksi valtionosuutta kasvattavat uudet ja laajenevat tehtävät, joista taloudellisesti merkittävimmät ovat sitouttava koulu yhteistyö (4,7 milj. euroa) sekä B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (4,1 milj. euroa). Valtionosuutta kasvattavat myös eräiden aikaisemmin valtionosuuteen kohdistuneiden määräaikaisten vähennysten päättyminen. Tällaisia

vähennyksiä ovat muun muassa kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen (10 milj. euroa), sote-uudistuksen muutosrajoittimen neutralisointiin (3,6 milj. euroa) sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen (1 milj. euroa) liittyneet vähennykset. Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos kasvattaa valtionosuutta noin 3,5 milj. eurolla vuonna 2024.

Valtionosuutta pienentää vuodesta 2024 lähtien erityisesti edellä mainittu sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentuminen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien. Jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta. Jos tuloja on siirtynyt enemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä lisätään kunnille myönnettävään valtionosuuteen. Vuoden 2023 osalta erotuksesta otetaan huomioon jälkikäteen valtionosuuden vähennyksenä puolet vuonna 2024 ja puolet vuonna 2025.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen.

Nurmeksen kaupungin talousarviossa peruspalveluiden valtionosuuksia arvioidaan saatavan 5,1 miljoonaa ja verotulojen tasaukseen perustuvaa valtionosuutta 4,6 miljoonaa euroa. Verotulomenetysten kompensatioiden osuus on 2 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksiksi arvioidaan -0,9 miljoonaa euroa. Yhteensä valtionosuuksia saadaan 10,85 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä vuoden 2023 valtionosuuksiin 2,65 miljoonaa euroa (-20 %). Valtionosuusennusteet voivat vielä tarkentua ennen vuoden loppua.

Valtionosuuksien jakauma:

Valtionosuuksien jakauma	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	Ero%
	43 650 480	13 507 182	10 928 466	-19,1 %
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	29 760 703	8 381 036	5 203 190	-37,9 %
Verotuloihin perust.valt.osuuden tasaus	8 307 413	4 091 980	4 567 844	11,6 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut. valtionos.	- 948 212	- 962 239	- 877 642	-8,8 %
Verotulomenetysten kompensatio	6 530 576	1 996 405	2 035 074	1,9 %

Verotulot

Kunnanvaltuusto vahvisti 30.10.2023 vuoden 2024 veroprosentit seuraavasti:

- tuloveroprosentti 8,9
- yleinen kiinteistövero 1,05
- maapohjan kiinteistövero 1,30
- vakinainen asunto 0,47
- muu asuinrakennus 1,04
- yleishyödylliset yhteisöt kiinteistövero 0,0
- voimalaitosten kiinteistövero 2,85

Kunnallisvero

Kunnallisvero on kunnan verotuloista merkittävin erä. Kunnassa asuvan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava ansiotulostaan kunnallisveroa. Ansiotuloa ovat esimerkiksi palkka- ja eläketulot. Pääomatuloista, kuten korkotuloista, vuokratuloista, luovutusvoitoista ja metsätalouden pääomatulosta, suoritetaan veroa vain valtiolle. Kunnallisverotuksessa verotettava tulo muodostuu veronalaisista tuloista vähennettynä lainsäädännössä määritellyin vähennyksin.

Nurmeksen kaupungin vuoden 2024 tuloverossa on 0,54 prosenttiyksikön korotus ja muut veroprosentit pysyvät ennallaan. Uutena verona on eritelty maapohjan kiinteistövero, jonka suuruudeksi valtuusto päätti 1,30 prosenttiyksikköä. Tämä kasvattanee Nurmeksen kaupungin verotulokertymää noin 84 000 eurolla.

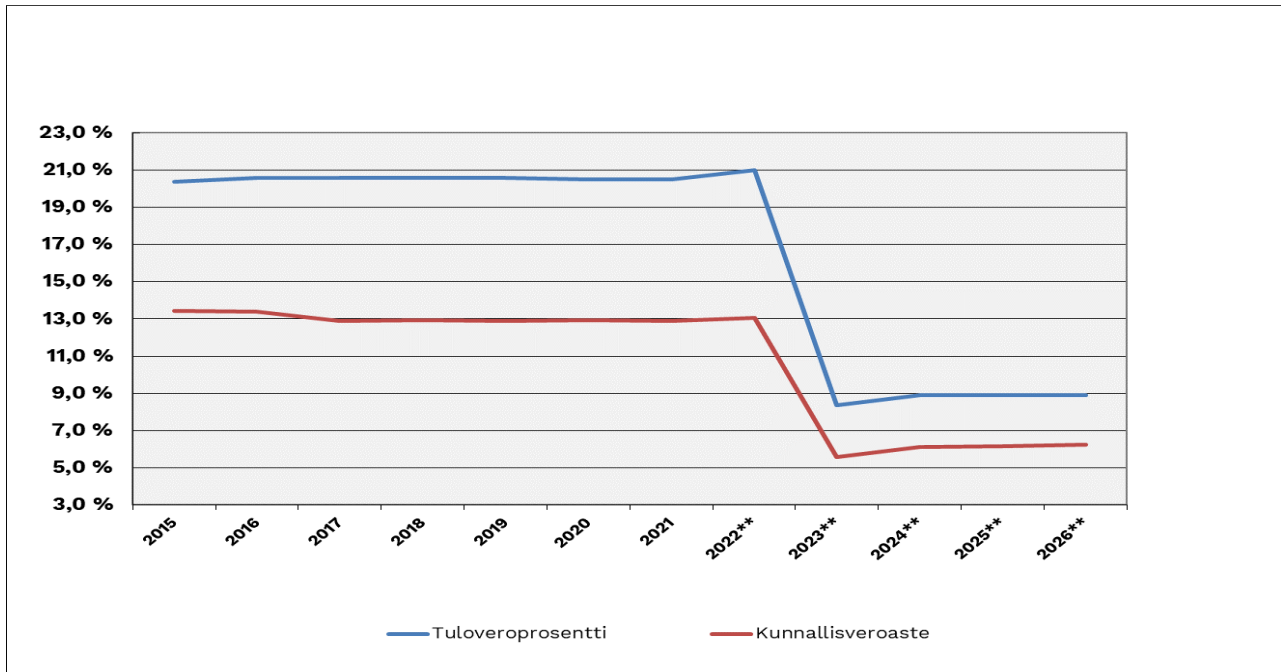
Vuoden 2024 talousarviossa nurmeslaisten ansiotulojen ennustetaan olevan yhteensä 214 miljoonaa euroa, josta vähennysten jälkeen verotettava tulo on 143,6 miljoonaa euroa. Kunnallisveroa kertyy maksuunpantavaksi 8,9 tuloveroprosentilla 13,046 miljoonaa euroa.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste												1 000 €
Verovuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Ansiotulot	190 698	190 550	190 072	192 668	192 329	193 395	198 200	203 804	210 781	213 929	216 213	218 258
Maksettava vero	25 619	25 524	24 502	24 960	24 812	25 038	25 556	26 661	11 796	13 046	13 295	13 593
<i>Tuloveroprosentti</i>	20,40 %	20,60 %	20,60 %	20,60 %	20,60 %	20,50 %	20,50 %	21,00 %	8,36 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %
<i>Kunnallisveroaste</i>	13,43 %	13,39 %	12,89 %	12,95 %	12,90 %	12,95 %	12,89 %	13,08 %	5,60 %	6,10 %	6,15 %	6,23 %
<i>Erotus</i>	6,96 %	7,21 %	7,71 %	7,65 %	7,70 %	7,55 %	7,61 %	7,92 %	2,76 %	2,80 %	2,75 %	2,67 %

Efektiivisen veroprosentin ja tuloveroprosentin muutokset Nurmeksessa 2015–2026

MAKSETTAVA KUNNALLISVERO						
VEROTETTAVA TULO	2021	2022**	2023**	2024**	2025**	2026**
Verotettava tulo 1000 €	124 665	126 957	141 098	146 589	149 382	152 731
<i>Muutos %</i>	2,1	1,8	11,1	3,9	1,9	2,2
Verotett. tulo €/Asukas	13 230	13 735	15 525	16 387	16 967	17 614
<i>Muutos %</i>	2,9	3,8	13,0	5,6	3,5	3,8
Efektiivinen veroaste %	12,89	13,08	5,60	6,10	6,15	6,23

Verotettavien tulojen ennako vuoden 2024 talousarviossa

Tuloveroprosentti ja kunnallisveroasteen (efektiivinen) kehitys Yhteisövero

Yhteisön verotettava tulo on (niiden) veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotus. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä ovat osakeyhtiöiden lisäksi osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt.

Kuntien saama osuus yhteisöverosta jaetaan kuntien kesken vuosittain etukäteen vahvistettavien kuntakohtaisten jako-osuuksien perusteella. Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo.

Nurmeksen yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2024 määräytyy vuosien 2021 ja 2022 yhteisöverosuuskeskiarvon perusteella. Yritystoiminnan lisäksi kuntien jako-osuuteen vaikuttaa alueen metsäkeskuksen bruttokantorahatutot ja kunnan metsien pinta-ala kyseisinä vuosina. Vuoden 2024 yhteisöverokanta on 20 %. Yhteisöveroa kertyy vuonna 2024 noin 2,6 miljoonaa euroa, kun vuonna 2023 yhteisöveroa kertyy tilitettäväksi arviolta 2,96 miljoonaa euroa.

Varhaiskasvatusmaksuja alennettiin pysyvästi 1.8.2023 alkaen. Nurmeksen kaupungin asiakasmaksutulot pienenevät tämän vuoksi noin 50 000 eurolla. Valtio on luvannut kompensoida muutoksen kunnille yhteisöveron jako-osuuden korotuksella.

Kiinteistövero

Kiinteistöveroa kertyy talousarviovuonna 2024 arviolta 2,4 miljoonaa euroa.

Verotulojen jakauma:

Verotulojen jakauma	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	Ero%
	33 595 705	18 225 000	18 142 000	-0,5 %
Kunnan tulovero	26 474 485	12 868 000	13 144 000	2,1 %
Kiinteistövero	2 209 340	2 166 000	2 404 000	11,0 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 911 880	3 191 000	2 594 000	-18,7 %

3.2 Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet

Kuntalain muutoksen myötä valtuuston on asetettava määrärahojen lisäksi kullekin tulosalueelle määrä-, laatu- ja taloudellisuustavoitteet. Myös tavoitteiden sitovuus voidaan määritellä talousarviossa. Toiminnalliset tavoitteet on laadittu tulosalueittain valtuustoon nähden sitoviksi. Toiminnalliset tavoitteet sisältävät vuosittaista jatkuvaa toimintaa sekä valtuuston antamien erityistavoitteiden toteuttamistoimia.

Talousarvion laadinnassa on otettu huomioon strategian mukaiset tavoitteet ja niiden vaikutukset toimintaan. Suunnittelussa on huomioitu toimialojen ja tytäryhtiöiden kanssa käydyissä talousarvioneuvotteluissa esille nostetut asiat.

Vuoden 2024 toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty strategiassa määritellyn sektoriluokituksen mukaan: elinvoima, hyvinvointi, sijainti, imago ja konserni.

3.3 Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet

Määrärahat ovat käytettävissä kunnan lakimääräisiin tehtäviin ilman eri perusteluja ja kaupunginvaltuuston päätöksellä kaupungille otettuihin tehtäviin. Kaupungin toimialaa ei saa laajentaa ilman valtuuston tekemää päätöstä. Toimialamuutokset on esitettävä talousarvioperusteluissa.

Talousarviokirjassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat koko kaupungin toimintakate, tulosalueiden toimintakatteet, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut (nettona) sekä suunnitelman mukaiset poisotot yhteensä. Investointimäärärahat ovat sitovia hankekohtaisesti nettona. Rahoituslaskelman sitovia tavoitteita ovat toiminnan ja investointien rahavirta sekä rahavarojen muutos.

Käyttötalouden perustelujen sitovuudesta on otettava huomioon lisäksi se, että mikäli kuntalaisille tuotettavassa palveluvalikoimassa, palvelutuotannon määrässä tai laadussa tai palveluverkossa tapahtuu talousarvioon nähden oleellisia muutoksia, on muutokset tuotava kaupunginvaltuustoon.

Määrärahoja koskevat perusteluosan tekstit ohjaavat tulosalueiden toimintaa. Mikäli perusteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia, on niistä informoitava kaupunginhallitusta.

Talousarvio on laadittu jokaiselle tulosyksikölle kustannuspaikoittain sekä tarvittaessa toiminnoittain ja kohteittain. Talousarviokirjassa esitetään toimintatuotot ja toimintakulut nettona tulosalueittain sekä tarkemmin eriteltynä toimialoittain.

Käyttösuunnitelman on pysyttävä valtuuston antamissa tulosaluekohtaisissa rajoituksissa ja tavoitteissa. Jos hanketta ei ole mainittu talousarvioperusteluissa ja se ylittää tuloalueen toimintakatteen, voi hanke toteutua vain kaupunginvaltuuston hyväksynnällä. Hyväksytyn toimintakatteen sisällä tulosalue voi muuttaa talouttaan itsenäisesti.

Tulosalueiden ja toimialojen ei tarvitse tehdä erillisiä käyttötaloussuunnitelmia, jos kaupunginhallitus tai lautakunta ei erikseen määrää.

Kaupunginhallitus raportoi valtuustolle tavoitteiden toteutumisesta osavuosisiraportoinnin ja tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuosisiraportit laaditaan maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun lopun tilanteista ja koko toimintavuosi raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Konserniyhtiöiden toiminnallisten tavoitteiden toteumat raportoidaan toisen (kesäkuun) osavuosisikatsauksen yhteydessä.

Lautakunnat päättävät omalta hallintokunnaltaan vaadittavasta sisäisestä raportoinnista.

Talousarviolainojen ottaminen ja lyhentäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä joko kotimaisia ja/tai ulkomaisia lainoja niin, että päätös koskee

- lainan ennenaikaista takaisinmaksamista sekä lainaehtojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa
- talousarviolainaa, jonka laina-aika on vähintään kaksi vuotta ja enintään 20 vuotta
- talousarviolainaa, jonka nimelliskorko lainanotosta päätettäessä voi olla enintään 5 prosenttia
- talousarviolainaa, jonka emissiokurssin ja nimelliskoron perusteella laskettava efektiivinen korkoprosentti saa olla enintään 5 prosenttia.

Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisen lainan enimmäis- ja vähimmäiskorosta enintään hyväksytyssä talousarviossa olevan lainakannan verran. Vaihtosopimuksia voidaan tehdä kotimaisen tai ulkomaisen osapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottokelpoisuus on hyvä.

Tilapäisluoton ottaminen

Talusojohtajalla on maksuvalmiuden turvaamiseksi oikeus ottaa kassalainoja, joita saa kulloinkin olla enintään 6 miljoonaa euroa.

Tilapäisten kassalainojen ja tytäryhtiölainojen myöntäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää korkeintaan kahden vuoden mittaisia ja korkeintaan 100 000 euron suuruisia väliaikaisrahoituksia yhdistyksien tai yhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen. Väliaikaisrahoituksen ehtona on, että Leader tai muu luotettava julkinen rahoittaja on tehnyt hankkeesta positiivisen rahoituspäätöksen. Kaupunginhallitus arvioi jokaisen lainan erikseen. Kaupunginhallitus päättää talousarviossa hyväksytyjen investointilainojen antamisesta tytäryhtiöille.

4 Käyttötalousosa

Kaupunki järjestää ja tuottaa hyvinvointi- ja elinvoimapalveluja. Kaupungin tuotanto-organisaatio jakaantuu hyvinvointi- ja elinvoimapalveluihin.

Elinvoimapalvelut muodostuvat kaupunginhallituksen ja kaupunkirakennepalvelujen toimialoista.

Elinvoimapalvelujen kaupunginhallituksen toimiala vastaa erityisesti elinvoiman ja työllisyyden edistämisestä, sekä strategisesta maankäytöstä. Se vastaa koko organisaation ja rajapintojen hallinnon, henkilöstön, talouden ja työllisyyden, sekä konserniohjauksen yhteensovittamisesta ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä.

Elinvoimapalvelujen kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on toimiva ja turvallinen kaupunki, joka vastaa hyvin asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeita.

Hyvinvointipalvelut toimiala vastaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta sekä vaikuttamistoimielinten toiminnasta. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmä yhteen sovittaa Hyvinvointipalvelut -toimialan toimintaa. Johtoryhmä koostuu hyvinvointipalvelujen toimialan johtavista viranhaltijoista.

Toimialat jakautuvat tulosalueisiin, joista osa jakautuu tulosyksiköihin.

Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut, ruokahuoltopalvelut ja maaseutupalvelut.

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, jotka ovat maankäyttö- ja lupapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuvat maankäytön ja lupa-asioiden (rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosyksiköihin. Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosyksikköä, rakennuttaminen ja isännöinti. Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulosyksikkö.

Hyvinvointipalvelujen toimiala jakautuu neljään tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-aikapalvelut ja kulttuuripalvelut. Opetus- ja koulutuspalvelut tulosalueen tulosyksiköitä ovat: Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu, Nurmeksen lukio ja Ylä-Karjalan kansalaisopisto. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat varhaiskasvatuksen alue 1 ja varhaiskasvatuksen alue 2 tulosyksiköt. Vapaa-aikapalvelujen tulosyksiköt ovat nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Kulttuuripalveluissa on kolme tulosyksikköä: kulttuuritoimi, kirjastopalvelut ja museo.

Kirjanpidon takia hyvinvointipalveluissa on käytössä hyvinvointipalveluiden hallinnon tulosalue ja kaupunkirakennepalveluissa kaupunkirakennepalveluiden hallinnon tulosalue. Näiden teknisten, hallintosaännöistä poikkeavien, tulosalueiden talousarviota ei esitetä talousarviossa, vaan summat kuuluvat suoraan toimialojen talousarvioihin. Hallinnon tulosalueiden kustannukset vryörytetään tilastoinnissa muille tulosalueille.

4.1 Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisessa vakiomuotoisessa tilintarkastuskertomuksessa annetaan mm. lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esimiehiä toiminnan valvontavastuusta.

Talousarviossa asetetaan valtuuston nähden sitovat talousarviotavoitteet. Tilivelvollisia ovat myös luottamushenkilöt. Tilivelvollisen määrittää lopullisesti tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä.

Tilivelvolliset vuoden 2024 talousarviossa tulosalueittain

Nurmeksen kaupunki kokonaisuudessaan: Kaupunginhallitus, Kaupunginjohtaja, Talousjohtaja

Kaupunginhallituksen toimiala: Kaupunginhallitus, Kaupunginjohtaja, Talousjohtaja

- Hallintopalvelut: Hallintojohtaja
- Ruokapalvelut: Ruokapalvelupäällikkö
- Maaseutupalvelut: Hallintojohtaja

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala: Kaupunkirakennelautakunta, Tekninen johtaja

- Kuntatekniikan palvelut: Kuntatekniikanpäällikkö
- Maankäyttö- ja lupapalvelut: Maankäyttöpäällikkö
- Tilapalvelut: Tilapalvelupäällikkö

Hyvinvointipalvelujen toimiala: Hyvinvointilautakunta, Hyvinvointijohtaja

- Kulttuuripalvelut: Kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö
- Opetus- ja koulutuspalvelut: Hyvinvointijohtaja
- Vapaa-aikapalvelut: Vapaa-aikapalvelujen tulosaluepäällikkö
- Varhaiskasvatuspalvelut: Varhaiskasvatuksen tulosaluepäällikkö

Investoinnit toteuttavien yksiköiden mukaisesti tekninen johtaja, kuntatekniikanpäällikkö, tilapalvelupäällikkö, hyvinvointijohtaja, kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö tai hallintojohtaja

4.2 Käyttötalouden perusteet

Talousarvion laadinnassa on käytetty palkankorotuksien laskennassa 3 prosentin korotusta. Sivukulut määräytyvät oheisen taulukon mukaisesti:

Työn sivukulut	2022	2023	TA2024
KuEL-palkkaperusteinen eläkemaksu	16,80 %	16,62 %	17,30 %
VAEL-maksut	16,63 %	16,38 %	17,23 %
Työkyvyttömyyseläkemaksu	1,14 %	0,74 %	0,65 %
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,34 %	1,53 %	1,16 %
Työttömyysvakuutusmaksu	1,80 %	1,79 %	0,96 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,00281 %	0,00284 %	0,00289 %

Myöhemmissä taulukoissa esitys LTK tarkoittaa lautakunnan hyväksymää talousarvioesitystä ennen kaupunginjohtajan talousarvioneuvottelua. TA 2024, SV1 2025 ja SV2 2026 ovat valtuuston käsittelyn jälkeen valtuuston hyväksymiä talousarvion päätöksiä.

Suunnitelmavuosien SV2025 ja SV2026 talousarviossa vuokratuloja on kasvatettu 3 %, palkkoja 3 % ja muita menoja 3 % edellisestä vuodesta, kokouspalkkiot on pidetty vuoden 2024 tasossa. Sisäiset erät on pidetty vuoden 2024 tasossa.

5 Toimialojen talousarviotavoitteet

Nurmes

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot							
Myyntituotot	6 150 205	2 494 114	2 670 186	2 670 706	7,1 %	2 670 706	2 671 996
Maksutuotot	715 919	310 300	250 000	250 000	-19,4 %	250 000	250 000
Tuet ja avustukset	659 422	592 385	738 957	799 864	35,0 %	799 864	739 864
Muut toimintatuotot	7 890 023	8 038 106	8 489 105	8 984 805	11,8 %	9 099 015	9 216 687
Toimintatuotot	15 415 570	11 434 905	12 148 248	12 705 375	11,1 %	12 819 585	12 878 547
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-19 511 953	-17 410 019	-18 939 180	-18 395 433	5,7 %	-18 829 970	-19 394 862
Palkat ja palkkiot	-15 462 055	-13 848 346	-15 207 874	-14 800 170	6,9 %	-15 146 194	-15 600 579
Henkilösivukulut	-4 049 898	-3 561 673	-3 731 306	-3 595 263	0,9 %	-3 683 776	-3 794 283
Eläkekulut	-3 478 754	-3 003 523	-3 298 967	-3 237 881	7,8 %	-3 318 062	-3 417 598
Muut henkilösivukulut	-571 144	-558 150	-432 339	-357 382	-36,0 %	-365 714	-376 685
Palvelujen ostot	-59 634 422	-10 841 392	-10 794 862	-10 599 662	-2,2 %	-12 860 718	-12 747 439
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 980 766	-3 987 310	-3 607 200	-3 444 600	-13,6 %	-3 481 000	-3 585 413
Avustukset	-1 577 632	-1 750 700	-1 712 400	-1 599 100	-8,7 %	-1 742 966	-1 795 257
Muut toimintakulut	-4 824 249	-5 445 676	-5 733 375	-5 728 375	5,2 %	-5 764 781	-5 802 280
Toimintakulut	-89 529 022	-39 435 097	-40 787 017	-39 767 170	0,8 %	-42 679 435	-43 325 251
Toimintakate	-74 071 709	-27 965 192	-28 614 769	-27 037 795	-3,3 %	-29 835 850	-30 422 704
Verotulot	33 595 705	18 225 000	18 142 000	18 142 000	-0,5 %	18 455 000	18 845 000
Valtionosuudet	43 650 480	13 507 182	10 856 470	10 928 466	-19,1 %	11 638 623	11 842 520
Korkotuotot	327 271	610 000	800 000	800 000	31,1 %	750 000	750 000
Muut rahoitustuotot	525 718	450 000	550 000	550 000	22,2 %	550 000	550 000
Korkokulut	-163 476	-350 000	-495 000	-495 000	41,4 %	-495 000	-495 000
Muut rahoituskulut	-15 182	0	0	0	0,0 %	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	674 331	710 000	855 000	855 000	20,4 %	805 000	805 000
Vuosikate	3 848 806	4 476 990	1 238 701	2 887 671	-35,5 %	1 062 773	1 069 816
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-4 709 668	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4 %	-4 642 700	-4 338 600
Arvonalentumiset	1 000 000	0	0	0	0,0 %	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-4 750 172	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4 %	-4 642 700	-4 338 600
Tilikauden tulos	-901 366	-1 603 535	-3 411 299	-1 770 229	10,4 %	-3 579 927	-3 268 784
Tilikauden ylijäämä/ali-jäämä	-255 647	-1 603 535	-3 411 299	-1 079 129	-32,7 %	-2 891 627	-2 632 584

5.1 Kaupunginhallituksen toimiala

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Kaupunginhallituksen toimiala vastaa kunnan yleisistä hallinnollisista toimintaedellytyksistä, asioiden valmistelusta kaupunginhallitukselle, ruokapalveluista, maatalousyrittäjien lomituspalveluista ja maaseutuhallinnon järjestämisestä. Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut ja ruokapalvelut.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Toimialan henkilöstömäärältään suurin tulosalue on ruokapalvelut. Ruokapalveluissa työskentelee 11 vakinaista ruokapalvelutyöntekijää ja 1 ruokapalveluesimies. Hallintopalvelut tulosalueella työskentelevät kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, konserniohjohtaja, talousjohtaja, johdon sihteeri, työsuojelupäällikkö, asianhallintapäällikkö, työllisyysohjaaja, työllisyyskoordinaattori, maahanmuuttokoordinaattori ja kolme toimistosihteerä. Lomituspalveluiden toimipiste on Kuntalaisten Talolla Valtimolla. Asiakaspalvelupäiviä järjestetään muissa yhteistoiminta-alueiden kunnissa. Hallintopalvelulla on asiakaspalvelupisteet sekä Kuntalaisten Talolla että kaupungintalolla, hallintopalvelujen toimipiste on kaupungintalolla. Ruokapalveluilla on valmistuskeittiö koulukeskuksessa Valtimon pitäjässä sekä 3 jakelukeittiötä Nurmeksen taajamassa.

Nurmeksen maaseutuhallinnon toiminnot siirtyivät ostopalveluina 1.1.2021 osaksi Liperin kunnan järjestämiä Joensuun seudun maaseutupalveluita, eikä maaseutuhallinto kuulu enää kaupungin toimintaorganisaatioon. Hallintosäännön mukaisesti maaseutuhallinto on kuitenkin oma tulosalueensa, jonka taloutta seurataan toimintakattetasolla valtuuston nähdessä sitovasti. Vuoden 2024 talousarviossa maaseutuhallinnon toimintakatteen sitovuus on -79 249 euroa.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus vastaa kaupunginhallituksen toimialan omien tehtäväalueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Hallintosäännön ja konserniohjeen päivitys: Viimeisin päivitetty hallintosääntö on tullut voimaan 1.1.2023. Nyt voimassa oleva konserniohje on vahvistettu kaupunginvaltuustossa 24.5.2017.

Toimialan riskienhallinta

Toimialan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimialan toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit, sekä vahinkoriskit.

Koronaepidemian aiheuttamat riskit koskevat edelleen jokaista toimialan työyksikköä ja tulosaluetta. Koronaepidemiariskit voivat kuulua kaikkiin neljään riskien pääryhmään. Koronariskien hallitsemiseksi tehdään työyksiköissä tartuntatautiin riskiarviointia säännöllisesti koronatilanteen muuttuessa paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti. Fyysisten tapaamisten riskiä arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja noudatetaan suojautumista, turvaväleistä, käsihygieniasta annettuja ohjeita. Etätöitä toteutetaan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Erityisen suuret taloudelliset ja toiminnalliset koronaepidemian riskit ovat ruokapalvelussa, jossa toiminta voidaan joutua hyvin nopeasti muuttamaan asiakasorganisaatioiden toiminnan muuttuessa. Koronaepidemiasta on seurannut henkilöstön psykofyysisen kuormituksen kasvu. Kuormitukseen pyritään vaikuttamaan tilanteen mukaisilla toimintaohjeilla, työvuorosunnittelussa, työtehtävien ja lomien uudelleen järjestelyissä mahdollisuuksien mukaan.

Ruokapalvelut tulosalueella toimintaympäristön muutos hyvinvointialueen tukipalvelujen tuottamisen osalta on vaikutuksiltaan erittäin suuri. Elintarveturvallisuuden riskit ovat edelleen merkittäviä, niihin varaudutaan tehostamalla omavalvontaa ja ottamalla käyttöön uusi sähköinen omavalvontajärjestelmä.

Henkilöstöriski on kohonnut asianhallinnassa. Toimenpiteet riskien pienentämiseksi kaikilla tulosalueilla ovat rekrytointi, uusien sijaisten nimeäminen ja heidän perehdyttämisenä. Talous- ja palkkahallinnon hoitaminen on siirretty Meidän IT ja Talous Oy:lle.

Presidentti- ja EU-vaalien toteutuksessa riskeinä ovat henkilöstön vaihtuvuus vaalitehtävissä. Ennakoönnestyksen vaalivirkailijoista valtaosa on hoitanut tehtävää oman toimen ohessa. Ajankohdasta johtuen heillä tilipäätösvalmisteluun ja vuodenvaihteen toiminnan käynnistämisen aikaan paljon työtehtäviä. Riskiin varautaan pyrkimällä rekrytoimaan aikaisempaa enemmän määräaikaista vaalivirkailijoita.

Kaupunginhallituksen
toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot							
Myyntituotot	4 247 996	1 049 983	1 099 476	1 099 476	4,7 %	1 099 476	1 099 476
Maksutuotot	309 830	0	0	0	0,0 %	0	0
Tuet ja avustukset	351 929	392 500	480 000	360 000	-8,3 %	360 000	300 000
Muut toimintatuotot	29 497	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintatuotot	4 939 253	1 442 483	1 579 476	1 459 476	1,2 %	1 459 476	1 399 476
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-4 595 505	-2 085 804	-2 208 010	-1 966 085	-5,7 %	-1 993 058	-2 052 846
Palkat ja palkkiot	-3 456 289	-1 677 060	-1 812 889	-1 616 941	-3,6 %	-1 638 713	-1 687 875
Henkilösivukulut	-1 139 216	-408 744	-395 121	-349 144	-14,6 %	-354 345	-364 971
Eläkekulut	-1 005 854	-343 748	-347 129	-313 229	-8,9 %	-318 000	-327 537
Muut henkilösivukulut	-133 363	-64 996	-47 992	-35 915	-44,7 %	-36 345	-37 434
Palvelujen ostot	-52 660 000	-3 380 547	-3 523 690	-3 607 190	6,7 %	-5 473 843	-5 404 847
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-912 293	-508 650	-543 350	-543 350	6,8 %	-492 701	-507 480
Avustukset	-846 545	-985 000	-937 000	-936 800	-4,9 %	-944 304	-972 634
Muut toimintakulut	-911 321	-823 847	-750 785	-750 785	-8,9 %	-751 874	-752 995
Toimintakulut	-59 925 664	-7 783 848	-7 962 835	-7 804 210	0,3 %	-9 655 780	-9 690 802
Toimintakate	-54 986 411	-6 341 365	-6 383 359	-6 344 734	0,1 %	-8 196 304	-8 291 326
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-76 136	-72 861	-81 600	-81 600	12,0 %	-76 300	-63 700
Poistot ja arvonalentumiset	-116 640	-72 861	-81 600	-81 600	12,0 %	-76 300	-63 700
Tilikauden tulos	-55 102 617	-6 414 226	-6 464 959	-6 426 334	0,2 %	-8 272 604	-8 355 026
Tilikauden ylijäämä/ali-jäämä	-55 102 617	-6 414 226	-6 464 959	-6 426 334	0,2 %	-8 272 604	-8 355 026

5.1.1 Hallintopalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Hallintopalvelut huolehtii valtuuston, kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja vaikuttamistoimielinten toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä. Hallintopalvelut vastaa talouden ja konserniohjauksen yhteensovittamisesta, työllisyyden edistämisestä, sekä strategisesta maankäytöstä. Se vastaa organisaation hallinnon, henkilöstön, työsuojelun, yhteistoiminnan, viestinnän ja työllisyyden yhteensovittamisesta ja rajapinnoista.

Tulosalueella kaupunginhallitus jakaa 10 000 euroa avustuksia yhdistyksille ja muille toimijoille sekä 500 euroa vaipparahaa jokaisen uuden syntyneen nurmeslaisen perheille.

Vuosi 2024 on Nurmeksen kaupungin juhlavuosi (50 v), jonka myötä kaupunki järjestää kuukausittain eri ohjelmaa kaupungissa.

Maaseutuparlamentti järjestetään 26. - 28.9.2024 Nurmeksessa Hyvärilän ja Bomban alueella.

Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	548 323	410 000	477 000	357 000	-12,9 %	357 000	297 000
Toimintakulut	-55 408 209	-6 705 581	-6 795 002	-6 638 170	-1,0 %	-8 455 922	-8 456 111
Toimintakate	-54 859 886	-6 295 581	-6 318 002	-6 281 170	-0,2 %	-8 098 922	-8 159 111
Suunnitelman muk. poistot	-50 384	-50 334	-50 100	-50 100	-0,5 %	-50 100	-50 100
Tilikauden tulos	-54 950 340	-6 345 915	-6 368 102	-6 331 270	-0,2 %	-8 149 022	-8 209 211

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	TE-palvelut kunnille	Yhteistyö maakunnallisen TE-palvelujen valmistelutyöryhmien kanssa valmistautuen vuoden 2025 alusta maakunnalliseen (vastuukuntamallilla) toteutettavaa TE-palveluihin.	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Henkilöstöohjelma	Henkilöstöohjelma laaditaan ja hyväksytetään vuoden 2024 aikana. Henkilöstöohjelman laadintaa varten perustetaan erillinen työryhmä.	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Asukasmarkkinointi: kampanja 3	Juhlavuoden ohjelman markkinointi Nurmeksessa poismuuttaneille. Kesäkorttikampanja 50 v. juhlavuosi sisältäen juhlavuoden ohjelman. Osallistumme asumiseen ja rakentamiseen liittyville messuille.	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Muuttotutkimus	Muuttotutkimus toteutetaan yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa vuoden 2024 aikana.	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Kuljetusten vähäpäästöisyys (kilpailutukset)	Vuoden 2024 aika kilpailutetaan perusopetuksen ja joukkoliikenteen kuljetukset. Kilpailutuksen kriteereissä huomioidaan vähäpäästöisyys.	1415 Kaupunginhallitus

ELINVOIMA	Näkyvä tontti- ja asuntomarkkinointi	Eri tapahtumissa kuten esim. messuilla, Kesätoritapahtumissa. Lisäksi somekampanja, mainosvideot tontti- ja asuntomarkkinoinnista.	1415 Kaupunginhallitus
ELINVOIMA	Työvoiman hankinta ulkomailta	Kaupunki tekee yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa edesauttaakseen ulkomaisen työvoiman hankinnassa.	1415 Kaupunginhallitus
IMAGO	Maaseutuparlamentti 10/2024	Maaseutuparlamentti saadaan toteutettua onnistuneesti 26-28.9.2024 Nurmeksessa Hyvärilän ja Bomban alueella (mukaan lukien tervetuloisuus, tutustumiskohteet, gaalailallinen) yhteistyössä valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen työryhmän ja yhteistyötahojen kanssa.	1415 Kaupunginhallitus
KONSERNI	Konsernirakenteen linjaukset	Määritetään kaupungin omistajapolitiikka omaisuuslajeittain ja konserniyhteisöittäin sekä tehdään ehdotus tarvittavista muutoksista konsernirakenteeseen. Perustetaan kaupunginjohtajan nimeämä työryhmä tehtävää varten.	1425 Hallintopalvelut

5.1.2 Ruokahuoltopalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Ruokapalvelussa on 13 vakituista työntekijää viidessä eri toimipisteessä, Valtimon tuotantokeittiössä sekä Kirkkokadun ja Porokylän koulujen palvelukeittiöissä sekä Rekulan ja Nurmesjärven päiväkotien keittiöissä.

Valtimon tuotantokeittiössä valmistetaan arkisin noin 1100 ateriaa päivässä. Ateriat kuljetetaan kylmänä kouluille ja päiväkoteihin. Kouluilla ruokapalvelun henkilökunta lämmittelee ja tarjoilee ateriat oppilaille.

Suurimmat toimintakulut ruokapalveluilla ovat henkilöstökulut ja elintarvikkeiden hankintakulut. Muita merkittäviä kustannuksia ovat koneiden ja laitteiden huolto- ja korjauskustannukset, kuljetuskustannukset sekä ICT-palvelut.

Ruokapalvelun henkilökunta käsittelee ruokapalvelun ajankohtaisia asioita kuukausittain pidettävissä henkilöstöpalaverissa. Nurmeksen kaupungin sisäisten asiakkaiden ajankohtaisia ruokapalveluun liittyviä asioita käsitellään vähintäänkin kaksi kertaa vuodessa kokoontuvassa ravitsemistyöryhmässä. Lisäksi ruokapalvelupäällikkö ja -vastaava tapaavat päiväkotiapulaisia vähintään kaksi kertaa vuodessa ruokapalveluun liittyvissä asioissa.

Ruokapalvelut on ollut mukana Portaat luomuun ohjelmassa vuodesta 2020. Eniten käyttämämme luomutuotteet ovat luomumaito, luomuhiutaleet sekä luomunäkkileipä. Käyttämiemme luomutuotteiden osuus on tuona aikana lisääntynyt 14 prosentista 21 prosenttiin. Tavoittelemme Maa- ja metsätalousministeriön Luomu 2.0 -ohjelman mukaisesti Luomun käytön lisäämistä 25 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Vuonna 2023 ruokapalvelun käyttämien elintarvikkeiden kotimaisuusaste oli 82 %. Pyrimme säilyttämään elintarvikkeiden kotimaisuus asteen vähintään samalla tasolla tulevaisuudessakin.

Seuraamme tuottamamme ruokahävikin määrää aktiivisesti Biovaaka -sovelluksen avulla. Tarkastelemme päiväkohtaisesti muodostuneen lautas- ja linjastohävikin määrää. Olemme saaneet ruokahävikkiä merkittävästi vähenemään vuoden 2023 aikana. Lautashävikki on vähentynyt 5 g ruokailijaa kohden päivässä. Linjastohävikki eli lautasella käymättömän, biojätteeseen menevän ruoan määrä on vähentynyt 16 g ruokailijaa kohden päivässä. Kaikki hävikki yhteensä on vähentynyt yli 10 kg päivää kohti.

Ruokahuoltopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	2 208 440	1 032 483	1 102 476	1 102 476	6,8 %	1 102 476	1 102 476
Toimintakulut	-2 159 229	-1 005 168	-1 088 584	-1 086 791	8,1 %	-1 118 232	-1 150 616
Toimintakate	49 211	27 315	13 892	15 685	-42,6 %	-15 756	-48 140
Suunnitelman muk. poistot	-25 752	-22 527	-31 500	-31 500	39,8 %	-26 200	-13 600
Tilikauden tulos	23 459	4 788	-17 608	-15 815	-430,3 %	-41 956	-61 740

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Luomutuotteiden käytön lisääminen <ul style="list-style-type: none"> • Luomusuunnitelman päivittäminen Portaat Luomuun ohjelmaan. • Vähintään yhden uuden luomutuotteen käyttöönotto. • Luomuprosentin (21 %) nostaminen yhdellä prosenttiyksiköllä. • Luomuruokapäivän järjestäminen kerran vuodessa. 	1470 Ruokahuoltopalvelut
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Ruokahävikin vähentäminen ja linjastohävikin hyödyntäminen <ul style="list-style-type: none"> • Seurataan ruokahävikin määrän kehitystä Biovaaka palvelussa • Kouluilla kampanjoidaan lautashävikin vähentämiseksi • Selvitetään mahdollisuuksia syntyneen ruokahävikin myymiseksi ja antamiseksi 	1470 Ruokahuoltopalvelut
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Elintarvikkeiden kotimaisuusasteen seuraaminen <ul style="list-style-type: none"> • seurataan kotimaisten ja muiden elintarvikkeiden käytön suhdetta • pyritään pitämään kotimaisuusaste (82%) vähintään nykyisellä tasolla • selvitetään ja kokeillaan olisiko mahdollista vaihtaa joitakin elintarvikkeita (esim. riisi) kotimaisiksi elintarvikkeiksi (esim. ohra, kaura) 	1470 Ruokahuoltopalvelut

5.2 Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimiva kaupunki, joka vastaa asukkaiden ja elinkeinoelämän muuttuvia tarpeita.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Kaupunkirakennetoimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, joita ovat maankäyttö- ja lupapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö ja lupapalveluiden tulosalue jakaantuu lupa-asioiden ja maankäytön tulosyksiköihin. Tilapalvelujen tulosalue jakaantuu kunnossapidon ja kiinteistöpalveluiden tulosyksiköihin. Kuntatekniikan palvelujen tulosyksikkö on kadunrakennus. Talousarviossa kaupunkirakennehallinnon hallinto on omana laskennallisena tulosalueena.

Kaupunkirakennepalvelujen toimihenkilöiden toimipiste sijaitsee Kirkkokatu 14:ssa.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunkirakennelautakunta vastaa omien tehtävälueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Riskienhallinta

Kaupunkirakennelautakunnan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen kaupungin omistamat Sote -kiinteistöt on yhtiöitetävä ennen vuotta 2026. Yhtiö tulee vastamaan myös osittain tilojen kiinteistönhoito- ja puhtauspalveluista, sekä kunnossapitotöistä. Tällä on vaikutus Tilapalvelut -tulosalueen talouteen ja henkilöstöresursseihin. Riskejä pyritään minimoimaan tehokkaalla tilankäytöllä (toimitilaohjelma), sekä kiinteistönhoito- ja puhtauspalveluiden ajantasaisella työmäärän mitoittamisella.

Taloudelliset riskit

Ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet ja voivat aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia tilapalveluissa ja kuntateknikassa. Vuosivaihtelu on suurta esim. auras-, hiekoitus-, kattolumityö- lumen ajo-, rakennusten lämmityskustannusten kohdalla.

Maailman sodat näkyy EU-maissa voimakkaana kustannusten nousuna etenkin energian osalta. Myös pakotteet voivat vaikuttaa kaupungin tekemiin hankintoihin. Sähkön hinnan epävarmuus jatkuu myös vuoden 2024 näkymissä. Sähkökustannusten nousua pyritään hillitsemään tehostetuilla energiansäästötoimenpiteillä.

Työkustannuksia hillitään usean vuoden mittaisilla puitesopimuksilla ja selkeillä sopimusehdoilla. Rakennusten käyttökustannukset saadaan pidettyä kohtuullisina niiden energiatehokkuutta parantamalla ja minimoimalla purkukuntoisten rakennusten käyttökustannukset.

Toiminnalliset riskit

Avainhenkilöiden osaamisen ja työpanoksen pysyvyys sekä resurssien voimavarojen rajallisuus on luettava riskiksi kaupunkirakennepalveluissa. Työssä jaksamiseen on kiinnitettävä nykyisessä maailmantilanteessa ja jatkuvassa muutoksessa entistä enemmän huomiota.

Monet tehtävistä ovat asiantuntijatehtäviä, ja avainhenkilöiden takana on paljon tietoa, jota ei välttämättä ole taltioitu minnekään. Myös osaavan henkilöstön saatavuudessa on viime vuosina ilmennyt vaikeuksia.

Sitoutuneisuutta pyritään lisäämään selkeyttämällä työnkuvia ja kehittämällä palkitsemisjärjestelmiä.

Varamiesjärjestelmää kehittämällä tietoa saadaan jaettua useammalle henkilölle ja ennakoivalla rekrytoinnilla edistetään tiedon siirtoa uusille työntekijöille.

Ulkopuolinen uhka henkilöihin, tekniikkaan tai tietojärjestelmiin, tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta. Kaupungin vastuulle kuuluvat tietoliikennejärjestelmät ovat varmistettuja ja niiden suojausta parannetaan koko ajan.

Mahdolliset pandemiat voivat aiheuttaa monia vaikutuksia kuten korona -pandemia on osoittanut.

Toiminnassa on huomioitava ja ennakoitava se, että sotien vuoksi komponenttipula aiheuttaa viivästyksiä joidenkin tuotteiden toimitusaikoihin ja saatavuuteen. Yleisen tilanteen vuoksi on myös tiedostettava hybridi-vaikuttamisen riskit erityisesti informaatio- ja kybervaikuttamisen osalta.

Nurmeksen kaupungin valmiussuunnitelmaa ollaan parhaillaan päivittämässä toimintakorttien osalta ja vuoden 2024 aikana tullaan harjoittelemaan valmiuskäytäntöjä.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät tykkylumituhot ja myrskyt ovat nykyisin lisääntyneet ja aiheuttavat usein taloudellisesti merkittäviä menetyksiä, mutta myös henkilövahingot ovat mahdollisia. Myös havumetsien hyönteistuhot on huomioitava metsänhoidossa.

Ennakoivilla metsänhoitotoilla voidaan merkittäväällä tavalla ennalta ehkäistä tykkylumi-, myrsky- ja hyönteistuhoja. Varavoimakoneilla turvataan sähkön saanti strategisesti tärkeissä kohteissa. Ajantasainen varautumissuunnitelma mahdollistaa nopean toiminnan ja sitä kautta voidaan myös vahinkojen laajuutta pienentää.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkeivallan seurauksena. Automaatiojärjestelmien avulla rakennusten turvallisuutta, olosuhteita ja rikkoutumisia pystytään valvomaan paremmin ja epäkohtiin kyetään puuttumaan nopeasti.

Kaupunkirakennepalvelujen
toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot							
Myyntituotot	1 753 022	1 301 231	1 426 210	1 426 210	9,6 %	1 426 210	1 427 500
Maksutuotot	105 570	70 000	73 000	73 000	4,3 %	73 000	73 000
Tuet ja avustukset	48 949	0	0	0	0,0 %	0	0
Muut toimintatuotot	7 772 207	7 987 806	8 432 405	8 928 105	11,8 %	9 042 315	9 159 987
Toimintatuotot	9 679 749	9 359 037	9 931 615	10 427 315	11,4 %	10 541 525	10 660 487
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-3 224 151	-3 040 794	-3 129 749	-3 121 720	2,7 %	-3 146 056	-3 240 443
Palkat ja palkkiot	-2 510 508	-2 395 172	-2 489 860	-2 492 461	4,1 %	-2 509 350	-2 584 631
Henkilösivukulut	-713 644	-645 622	-639 889	-629 259	-2,5 %	-636 706	-655 812
Eläkekulut	-622 834	-549 180	-568 432	-568 887	3,6 %	-575 936	-593 219
Muut henkilösivukulut	-90 810	-96 442	-71 457	-60 372	-37,4 %	-60 770	-62 593
Palvelujen ostot	-2 642 016	-2 660 104	-2 526 743	-2 317 243	-12,9 %	-2 581 361	-2 447 401
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 463 275	-2 901 980	-2 589 230	-2 426 630	-16,4 %	-2 499 430	-2 574 405
Avustukset	-239 870	-240 000	-240 000	-180 000	-25,0 %	-247 200	-254 616
Muut toimintakulut	-641 876	-693 890	-572 720	-567 720	-18,2 %	-580 026	-592 702
Toimintakulut	-9 211 188	-9 536 768	-9 058 442	-8 613 313	-9,7 %	-9 054 073	-9 109 567
Toimintakate	510 304	-142 731	897 173	1 838 002	-1 387,7 %	1 511 452	1 574 920
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-4 456 500	-5 834 691	-4 428 700	-4 436 600	-24,0 %	-4 427 200	-4 136 300
Poistot ja arvonalentumiset	-4 456 500	-5 834 691	-4 428 700	-4 436 600	-24,0 %	-4 427 200	-4 136 300
Tilikauden tulos	-3 946 216	-5 977 422	-3 531 527	-2 598 598	-56,5 %	-2 915 748	-2 561 380
Tilikauden ylijäämä/ali-jäämä	-4 304 798	-5 977 422	-3 531 527	-1 907 498	-68,1 %	-2 227 448	-1 925 180

5.2.1 Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuu maankäytön ja lupa-asioiden (rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosityksiköihin.

Maankäyttö vastaa kaupungin maapolitiikasta, kaavoituksesta, tonttijaoista, maan hankinnasta ja luovutuksesta, maastomittauksista, paikkatietopalvelusta ja kartaston ylläpidosta.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ympäristönsuojelun edistäminen ja valvominen kunnassa.

Rakennusvalvonta edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennuskannan sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön syntymistä ja säilymistä ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamista.

Vuonna 2024 rakennusvalvontapalveluissa laaditaan uuteen rakentamislakiin peilaava uusi rakennusjärjestys sekä tehdään järjestelmällisesti kiinteistötieto/vero selvitystyötä.

Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	1 108 378	790 000	1 028 000	1 028 000	30,1 %	1 028 000	1 028 000
Toimintakulut	-757 950	-876 185	-992 315	-992 068	13,2 %	-951 217	-978 440
Toimintakate	350 428	-86 185	35 685	35 932	-141,7 %	76 783	49 560
Suunnitelman muk. poistot	-1 964	-1 964	-2 000	-2 000	1,8 %	-2 000	-2 000
Tilikauden tulos	348 464	-88 149	33 685	33 932	-138,5 %	74 783	47 560

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Valmistautuminen uuteen Rakentamislakiin mm. laatimalla uusi rakennusjärjestys.	5120 Lupa-asiat
ELINVOIMA	Näkyvä tontti- ja asuntomarkkinointi	Rakennuspaikkojen (Hiidenkiventie, Hevosniemi) ja teollisuustonttien (Känkkäälä, Haketie, Joutsentie) markkinointi ja vuokraus	5125 Maankäyttö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Nurmeksien yleiskaavojen ja Valtimon asemakaavan edistäminen (elinvoimalupaus).	5125 Maankäyttö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Ilmastosuunnitelman laatiminen	5120 Lupa-asiat
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Nurmes kansallispuistokunnaksi: selvitetään strategian mukaisesti kansallispuistoasiaa.	Koko tulosalue

5.2.2 Tilapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosityksikköä, kunnossapito ja kiinteistöpalvelut.

Kunnossapidon tulosityksikkö vastaa korjaus- ja rakennuttamishankkeista, niiden suunnittelusta, kilpailutuksesta ja toteutuksesta Nurmeksen kaupungin ja urakoitsijoiden voimin.

Kiinteistöpalvelujen tulosityksikkö vastaa kiinteistöjen ja tilojen käytettävyydestä eli kiinteistöjen hoidosta ja puhtauspalveluista.

Tilapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	8 114 691	8 163 968	8 390 845	8 885 545	8,8 %	8 999 755	9 118 717
Toimintakulut	-5 253 100	-5 480 343	-5 206 928	-4 815 112	-12,1 %	-5 154 184	-5 097 436
Toimintakate	2 887 262	2 699 625	3 197 917	4 084 433	51,3 %	3 859 571	4 035 281
Suunnitelman muk. poistot	-3 272 172	-4 184 854	-3 503 900	-3 508 000	-16,2 %	-3 551 700	-3 378 700
Tilikauden tulos	-384 910	-1 485 229	-305 983	576 433	-138,8 %	307 871	656 581

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Kuusikummun uusi asumisyksikkö	Hankkeen toteuttaminen investointiohjelman mukaisesti.	5215 Rakennuttaminen
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Sopeutetaan rakennuskanta kaupungin tarvetta vastaavaksi toimitilojohjelmassa tehtyjen linjausten sekä laaditun talousarvion mukaan	5215 Rakennuttaminen
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Uusien kohteiden suunnittelussa ja purkukohteiden toteuttamisessa otetaan huomioon jätelajikkeiden kierrätys (jätepoliittinen ohjelma)	5215 Rakennuttaminen
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Selvitetään energiakatselmusten tarve kaupungin hallitsemisissa kiinteistöissä tavoitteena kohdekohtainen energiansäästö (energiatehokkuus).	5215 Rakennuttaminen

5.2.3 Kuntatekniikan palvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulosityksikkö.

Tehtäviin kuuluu liikenneväylien, yleisten alueiden, puistojen ja vapaa-ajan alueiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito.

Konevarikko hoitaa kaupungin omat konepalvelut.

Kuntatekniikan palvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	456 659	405 069	512 770	513 770	26,8 %	513 770	513 770
Toimintakulut	-2 947 844	-2 864 095	-2 608 312	-2 539 177	-11,3 %	-2 674 902	-2 752 906
Toimintakate	-2 475 113	-2 440 026	-2 085 542	-2 015 407	-17,4 %	-2 151 132	-2 229 136
Suunnitelman muk. poistot	-1 182 365	-1 647 873	-922 800	-926 600	-43,8 %	-873 500	-755 600
Tilikauden tulos	-3 657 497	-4 087 899	-3 008 342	-2 942 007	-28,0 %	-3 024 632	-2 984 736

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Esteettömän reitistön toteuttaminen	Rakennetaan esteetön reitti / reittejä (tsasouna, nuotiopaikka)	5240 Kadunrakennus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Satamien kehittämissuunnittelu	5240 Kadunrakennus
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Rautatiesiltojen suunnittelu yhteistyössä LiVin ja ELYn kanssa	5240 Kadunrakennus
SIJAINTI	Itärata-hanke	Seurataan hankkeen etenemistä aktiivisesti osallistuen.	5115 Kaupunkirakennepalv. hallinto
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Osallistutaan aktiivisesti liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuustyöhön ELY- aiesopimuksen ja Viisaan liikuttamisen suunnitelman nuotittamana.	5240 Kadunrakennus

5.3 Hyvinvointipalvelut

Toimialan yleiskuvaus ja tehtävät

Hyvinvointipalvelujen toimiala vastaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmä yhteensovittaa hyvinvointipalvelut-toimialan toimintaa. Hyvinvointipalvelujen hallinto sijaitsee Nurmes-talolla osoitteessa Kötsintie 2. Hyvinvointipalvelujen toimiala jakautuu neljään tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-aikapalvelut ja kulttuuripalvelut.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Opetus- ja koulutuspalvelut -tulosalueen tulosyksiköitä ovat Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu, Nurmeksen lukio ja Ylä-Karjalan kansalaisopisto. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat tulosyksikköinä Rekulan, Porokylän, Niksulan, Hannilan ja Pikku-Kaarlen sekä Nurmesjärven päiväkodit. Vapaa-aikapalvelujen tulosyksiköt ovat nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut. Kulttuuripalveluissa on kolme tulosyksikköä: kulttuuri-toimi, kirjastopalvelut ja museo. Museoita on kaksi: Kötsin museo ja Ikolan museo. Vakinaista henkilöstöä on 182.

Toimialan tuottavuusohjelma

Toimialan tuottavuusohjelma päätetään hyvinvointilautakunnan talousarvio kokouksen yhteydessä.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus on 17.8.2020 §139 ja 7.9.2020 §156 ja kaupunginvaltuusto 2.9.2020 §56 käsitellyt ja päättänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksesta. Ohjeistuksessa todetaan mm. seuraavaa: Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Vuotta 2024 koskevia tavoitteita uhkaavia riskejä on kirjattu talousarvion valmistelutekstin lisäksi tulosalueiden toimintakortteihin. Keskeisenä seikkana sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyen on huomioitava:

- 1. Tiedon luotettavuus ja täydellisyys:** toimialan johto ja esimiehet huolehtivat siitä, että heidän vastuualueellaan tuotetaan ja ylläpidetään luotettavia tietoja toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta.
- 2. Toimintaperiaatteiden, suunnitelmien, ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen mm. virheiden ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että lakeja ja asetuksia sekä kaupungin päätöksiä, sääntöjä ja ohjeita noudatetaan.
- 3. Omaisuuden turvaaminen:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että resurssit turvataan mahdollisilta menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksestä, huonosta hoidosta, virheistä tai muusta sääntöjen vastaisesta toiminnasta.
- 4. Resurssien taloudellinen ja tarkoituksenmukainen käyttö:** toimialan johto ja esimiehet varmistavat, että kaupungin resursseja käytetään järkevästi ja taloudellisesti
- 5. Tavoitteiden saavuttaminen ja tuloksellisuus:** toimialan johto ja esimiehet valvovat, että toiminta tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä toiminnan taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Toimialan johto ja esimiehet vastaavat siitä, että toimialan sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Jokainen esimies vastaa siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuu on asianmukaisesti määritelty. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja tulostavoitteistaan. Esimiehen on luotava edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tulostavoitteisiin pääsemiseen. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset hallitsevat tehtävänsä edellyttämät osa-alueet lainsäädännöstä ja toimintaohjeista.

Esimiesten on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja raportoitava niistä, mikäli havaitaan lain-säädännön, toimintaohjeiden tai toimielinten päätösten vastaista taikka muutoin virheellistä, tehotonta tai epätaloudellista toimintaa.

Toimialan riskienhallinta

Toimielimien ja vastuualueiden esimiehet vastaavat oman alueensa riskienhallinnan käytännön toteutuksesta ja sen ohjeistamisesta. Riskienhallintaprosessi perustuu - riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen, - riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyys) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen, - mahdollisuuden hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta) sekä - riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Hyvinvointipalveluiden tehtävä on turvata toimialan palveluiden tarjonta asukkailleen. Erilaiset häiriöt ja vahingon mahdollisuudet, jotka aiheutuvat monista tekijöistä, saattavat vaarantaa palveluiden tuottamisen. Riskejä sisältyy turvallisuuteen, talouteen, tietoliikenteen toimivuuteen, palvelujen laatuun, henkilöstön osaamiseen, hyvinvointiin, rekrytointiin ja kiinteistöihin.

Tavoitteita uhkaavia riskejä on ensin arvioitu yleisellä tasolla ja jäljempänä tulosalueittain:

Kunnan taloustilanteen merkittävä heikkeneminen vuosina 2024-2026.

- on todennäköinen ja vaikutus on merkittävä

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkkivallan seurauksena.

- ei kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät

Ulkopuolinen uhka henkilön tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta.

- ulkopuoliseen uhkaan on varauduttava päivittäin
- uhka ei ole kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät

Epidemian tai pandemian uusi aalto ja laajeneminen paikallisella tasolla ja sen kautta muodostuva henkinen kuormittavuus sekä mahdolliset tilojen sulkemiset, henkilökunnan sairauspoissaolot ja sijaistarpeen huomattava kasvu.

- ei kovin todennäköinen

Henkilöstöpula (kelpoisuuden puuttuminen) erityisesti varhaiskasvatus- ja opetus- ja koulutuspalveluissa

- on todennäköinen

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen ja kunnallisen opetushenkilöstön uusi työehtosopimus vuosille 2022-2025

- talouteen vaikuttava riski, koska uuden sopimuskauden palkkataso nousee merkittävästi

Hyvinvointipalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot							
Myyntituotot	149 187	142 900	144 500	145 020	1,5 %	145 020	145 020
Maksutuotot	300 519	240 300	177 000	177 000	-26,3 %	177 000	177 000
Tuet ja avustukset	258 544	199 885	258 957	439 864	120,1 %	439 864	439 864
Muut toimintatuotot	88 318	50 300	56 700	56 700	12,7 %	56 700	56 700
Toimintatuotot	796 568	633 385	637 157	818 584	29,2 %	818 584	818 584
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-11 692 297	-12 283 421	-13 601 421	-13 307 628	8,3 %	-13 690 856	-14 101 573
Palkat ja palkkiot	-9 495 259	-9 776 114	-10 905 125	-10 690 768	9,4 %	-10 998 131	-11 328 073
Henkilösivukulut	-2 197 039	-2 507 307	-2 696 296	-2 616 860	4,4 %	-2 692 725	-2 773 500
Eläkekulut	-1 850 067	-2 110 595	-2 383 406	-2 355 765	11,6 %	-2 424 126	-2 496 842
Muut henkilösivukulut	-346 972	-396 712	-312 890	-261 095	-34,2 %	-268 599	-276 658
Palvelujen ostot	-4 332 396	-4 800 741	-4 744 429	-4 675 229	-2,6 %	-4 805 514	-4 895 191
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-605 197	-576 680	-474 620	-474 620	-17,7 %	-488 869	-503 528
Avustukset	-491 217	-525 700	-535 400	-482 300	-8,3 %	-551 462	-568 007
Muut toimintakulut	-3 271 188	-3 927 939	-4 409 870	-4 409 870	12,3 %	-4 432 881	-4 456 583
Toimintakulut	-20 392 296	-22 114 481	-23 765 740	-23 349 647	5,6 %	-23 969 582	-24 524 882
Toimintakate	-19 595 728	-21 481 096	-23 128 583	-22 531 063	4,9 %	-23 150 998	-23 706 298
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman muk. poistot	-177 032	-172 973	-139 700	-139 700	-19,2 %	-139 200	-138 600
Poistot ja arvonalentumiset	-177 032	-172 973	-139 700	-139 700	-19,2 %	-139 200	-138 600
Tilikauden tulos	-19 772 766	-21 654 069	-23 268 283	-22 670 763	4,7 %	-23 290 198	-23 844 898
Tilikauden ylijäämä/ali-jäämä	-19 772 766	-21 654 069	-23 268 283	-22 670 763	4,7 %	-23 290 198	-23 844 898

5.3.1 Kulttuuripalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelut muodostavat kulttuuripalvelujen tulosalueen. Kulttuuripalvelut luovat mahdollisuuksia kulttuurin harrastamiseen sekä järjestävät tapahtumia, näyttelyitä ja muita kulttuuritilaisuuksia.

Nurmeksen kaupunginkirjasto palvelee Nurmes-talossa, Valtimon lähikirjastossa ja kirjastoautossa. Henkilöstöön kuuluvat kirjastotoimenjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, neljä kirjastovirkailijaa ja yksi kirjastovirkailija-autonkuljettaja.

Kulttuurityön henkilökuntaan kuuluvat kulttuuripalvelujen tulosaluepäällikkö, kaksi esitysteknikkoa ja yhteisökoordinaattori, joka vastaa yhdistysyhteistyöstä, perhekeskustoiminnasta ja digitaalisten palvelujen käytön ohjauksesta. Kulttuurityö keskittyy erityisesti Nurmes-talon Hannikaisen salin ja galleria Tykon toimintaan.

Nurmeksen museo palvelee kahdessa toimipaikassa. Kötsin museo toimii Nurmes-talossa. Ikolassa toimivat ulkomuseoalue, toimisto, konservointi- ja säilytystilat sekä pirtti, joka toimii myös kokous- ja juhlatilana. Henkilökuntaan kuuluvat museonjohtaja, museoamanuenssi, museoassistentti ja museomestari.

Tulosalueen riskien hallinta

1. Ongelmat henkilöstön saatavuudessa

Rekrytointiongelmat aiheuttavat henkilöstön kuormittumista, kun yksiköissä on vajausta työntekijöiden määrässä.

2. Niukka henkilöstömitoitus

Yksiköiden henkilöstömitoitukset ovat niin pienet, että yhdenkin henkilön pitempi poissaolo aiheuttaa ongelmia.

Esim. tulosaluepäälliköllä ei ole nimettyä sijaista, jolloin poissaolo vaikeuttaa perustoiminnan sujumista.

3. Suuret muutokset käyttötalouden määrärahoissa

Määrärahojen leikkaaminen vaikuttaa omaan ja paikkakunnan yhdistysten toimintaan.

4. Ongelmat toimitiloissa

Toimitiloissa ilmenevät puutteet ja vauriot vaativat nopeaa reagointia, joka ei aina toteudu.

Kulttuuripalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	39 374	24 400	26 200	26 200	7,4 %	26 200	26 200
Toimintakulut	-1 543 954	-1 983 080	-2 101 822	-2 046 545	3,2 %	-2 111 568	-2 154 381
Toimintakate	-1 504 580	-1 958 680	-2 075 622	-2 020 345	3,1 %	-2 085 368	-2 128 181
Suunnitelman muk. poistot	-141 898	-146 791	-139 700	-139 700	-4,8 %	-139 200	-138 600
Tilikauden tulos	-1 646 478	-2 105 471	-2 215 322	-2 160 045	2,6 %	-2 224 568	-2 266 781

Talousarviovuoden tavoitteet

Kulttuuripalvelujen tulosalue toimii yhdistysten toiminnan tukena ja mahdollistajana. Nurmeksen kaupungin 50-vuotisjuhla näkyy tulosalueen toiminnassa. Vanhan Kauppalan avoimet ovet -tapahtuman kehittäminen on edelleen tärkeä tavoite, koska tapahtumalla on suuri merkitys koko kaupungin imagolle ja vetovoimalle.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut toimivat mahdollistajana ja tapahtuma-alustoina muille toimijoille. Kulttuuripalvelut lisäävät yhteisöllisyyttä ja vahvistavat paikallisidentiteettiä. Mittarit: jaetut avustukset, asiantuntijapalveluiden määrä, muiden toimijoiden tapahtumien määrät kulttuuripalvelujen tiloissa, paikallisuuteen liittyvien tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Asiakkaat löytävät kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut. Mittarit: kävijämäärät kirjastossa, näyttelyissä ja tilaisuuksissa, lainausmäärät kirjastoissa ja kirjastoautossa.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut ovat lasten ja nuorten saavutettavissa. Mittarit: ryhmävierailujen määrät museossa ja kirjastossa, tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
IMAGO	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Vuoden aikana toteutetaan tapahtumat yhteistyössä vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa sekä romanimusiikin tapahtuma yhteistyössä romaniyhteisön kanssa. Nurmeksen kaupungin juhlavuosi ja Taste Saimaa -hanke näkyvät paikkakunnan tapahtumissa. Mittari: toteutuneet tapahtumat	4150 Kulttuuripalvelut
IMAGO	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Museo osallistuu Vanhan Kauppalan alueen ja muiden Rky-alueiden kehittämiseen. Keinoina ovat tapahtumayhteistyö, asiantuntijalausunnat ja laaja yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Mittarit: asiantuntijalausunnat, tapahtumat, verkostotapaamiset.	4170 Museo
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kulttuuripalvelut tukee nuorten osallistumista yhteistyössä oppilaitosten ja muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Nuorille tapahtuma osallistuvan budjetoinnin kautta, yhteistyössä nuorisovaltuusto ja Hyvärilä Nuoriso- ja matkailukeskuksen kanssa. Mittarit: TET-jaksojen määrä, projektien ja oppimistehtävien määrät, toteutunut tapahtuma.	Koko tulosalue

5.3.2 Opetus- ja koulutuspalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Opetus- ja koulutuspalvelujen tavoitteet määritellään velvoittavasti valtakunnallisissa opetussuunnitelmien perusteissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Paikallistasolla koulujen toimintaa ohjaa tavoitteinen kuntakohtainen opetussuunnitelma sekä koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelmat. Lisäksi toiminnan perustana on perusopetus - ja lukiolait.

Opetus - ja koulutuspalvelut muodostuvat perus- ja lukio-opetuksen sekä kansalaisopiston toiminnan järjestämisestä. Perusopetuksen oppilasmäärä on budjettia laadittaessa 782 oppilasta, josta esioppilaita 63. Perusopetusta annetaan Porokylän (vuosiluokat 1-6), Kirkkokadun (vuosiluokat 1-9) ja Valtimon (vuosiluokat 1-9) kouluissa sekä lukio-opetusta Nurmeksen lukiossa. Esiopetus järjestetään varhaiskasvatyüksiköissä. Lukio sijaitsee yhteisellä campus-alueella Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän omistaman Nurmeksen ammattiopiston kanssa. Nurmeksen lukiossa opiskelee 107 opiskelijaa. Kansalaisopiston toimintaa järjestetään useissa eri toimipisteissä eri puolilla Nurmesta keskimäärin 5100 tuntia lukuvuodessa.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	367 685	290 000	427 157	608 064	109,7 %	608 064	608 064
Toimintakulut	-11 641 357	-12 218 272	-12 856 012	-12 833 051	5,0 %	-13 131 128	-13 438 135
Toimintakate	-11 273 672	-11 928 272	-12 428 855	-12 224 987	2,5 %	-12 523 064	-12 830 071
Suunnitelman muk. poistot	-35 105	-26 159	0	0	-100,0 %	0	0
Tilikauden tulos	-11 308 782	-11 954 431	-12 428 855	-12 224 987	2,3 %	-12 523 064	-12 830 071

Talousarviovuoden tavoitteet

Opetuksen ja koulutuksen pitkäaikaisena tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden kasvua tasapainoisiksi, terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Lisäksi tavoitteena on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin, vastuullisuus ja yhteistyökyky, suvaitsevaisuus ja luottamus sekä kestävä kehityksen edistäminen. Toiminnan tavoitteita ohjaa opetussuunnitelman perusteet. Keskeisinä painopistealueina on:

1. Ajattelu ja oppimaan oppiminen
2. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
3. Monilukutaito
4. Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen
5. Työelämätaidot ja yrittäjyys
6. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä kehityksen rakentaminen

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Perusopetuksen ja lukion osalta keskeinen opetuksellisia ja pedagogisia tavoitteita uhkaava riski on merkittävästi heikentynyt kunnan taloustilanne sekä epidemian tai pandemian esiintyminen paikallisella tasolla

- taloustilanteen heikkeneminen on merkittävä riski
- epidemian ja/tai pandemian riski ei tulevan lukuvuoden aikana ole kovin todennäköinen
- seurauksena opetushenkilöstön altistuminen ja mahdollisen sairauden aiheuttamat poissaolot ja sen myötä sijaistarpeen merkittävä kasvu
- oman toimen ohella ja oman toimen ulkopuolella tehtävien tuntien merkittävä kasvu
- riskinä on niin ikään erityisen tuen oppilaille laaditun opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tavoitteellinen toteutuminen erityisolosuhteissa
- riskinä on myös mahdollisista poikkeusjärjestelyistä aiheutuva henkilöstön ja oppilaiden kuormittuvuus ja stressitekijät
- riskinä on asetusten mukaisen kelpoisuuden omaavan henkilöstön saatavuus, jolloin myös osaamisen taso laskee
- taloudellisena riskinä on erityisen tuen tarpeiden merkittävä kasvu ja sijoitettujen lasten ja nuorten määrän kasvu

Perusopetuksen ja lukion osalta ei budjettia laadittaessa ole näköpiirissä fyysisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Lukiokoulutuksen osalta Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian Nurmeksen yksikön peruskorjaus on valmistunut aikataulussaan ja tilat ovat käytössä lukuvuoden 2023-2024 alettua.

Ylä-Karjalan kansalaisopisto:

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

- kurssitoiminnan toteutumista ja tavoitteita uhkaava riski on edelleen epidemian tai pandemian esiintyminen paikallisesti. Fyysisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ei ole näköpiirissä budjettia laadittaessa.
- riskinä on hallitusohjelman mukaiset leikkaukset kansalaisopistojen tuntimäärään, Tämän seurauksena kurssien määrä vähenee syksystä 2024 alkaen.
- vastaavasti kansalaisopiston sivutoimisten tuntiopettajien palkkakustannukset eivät toteudu budjetin mukaisesti, koska palkat maksetaan pidettyjen tuntien mukaisesti

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Perusopetuksen vuosiviikkotuntien suunnittelu 1-2 vuosiviikkotunnin lisäämiseksi hallitusohjelman mukaisesti.	4111 Perusopetus
IMAGO	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Opettajien kelpoisuusaste	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Opetushenkilöstön määrä / oppilas	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuksen oppilaista 100 % saa päättötodistuksen.	4111 Perusopetus
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaista vähintään 50 % on integroitu perusopetuksen yleisryhmiin.	4111 Perusopetus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen TAT-Yrityskylä yhteistyösopimuksen mukaisesti.	4111 Perusopetus

5.3.3 Vapaa-aikapalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Vapaa-aikapalvelujen tulosalue muodostuu liikuntapalveluista ja nuorisopalveluista.

Liikuntapalvelut vastaa liikuntapalvelujen suunnittelusta, kehittämisestä ja palvelujen tuotannosta. Ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia liikuntapalveluja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Liikuntapalvelut tukee senioreiden liikuntatoimintaa ja kulttuuritoimintaa Senioreiden ePassilla, joka on tarkoitettu yli 65-vuotiaille nurmeslaisille. Kuntalaiskortilla tuetaan puolestaan kaiken ikäisten nurmeslaisten kylpyläkäyntejä Spa Bombassa. Uimaopetusta järjestetään kesäisin lapsille kylpylässä ja uimarannoilla.

Nuorisotyöpalvelut ostetaan Hyvärilän nuoriso - ja matkailukeskus Oy:ltä. Nuorten paja Apajan toimintaa ja etsivän toimintaa tuetaan kuntaosuudella. Nuorten työllistymistä tuetaan kesätyösetelein. Pielisen 4H-yhdistyksen kanssa jaetaan nuorille yritysseteleitä, jolla tuetaan nuorten perustamia yrityksiä. Nurmeslaisten lasten - ja nuorten harrastustoimintaa tuetaan juniorikortilla, joka jaetaan kaikille peruskoululaisille, koulujen kautta, vuoden alussa. Juniorikorttia voi käyttää mm. kaupungin metsästyslupaan kaupungin omistamille maille.

Liikunta-, nuoriso- ja kyläyhdistysten toimintaa tuetaan toiminta- ja kohdeavustuksin sekä erilaisten tapahtumien järjestämisessä.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Vapaa-aikapalveluiden osalta keskeiset vuotta 2024 koskevat toimintaa uhkaavat riskit, on epidemian tai pandemian esiintyminen paikallisesti ja sen myötä erityisesti riskiryhmille suunnattujen ennaltaehkäisevien liikuntapalvelujen tilapäinen keskeytyminen.

Lisäksi riskinä on yleisten liikuntapaikkojen, erityisesti sisäliikuntatilojen tilapäiset käyttörajoitukset ja mahdolliset sulkemiset.

Suunnitellut soveltavan liikunnan ryhmät eivät toteudu. Ikäihmisten ennaltaehkäisevää päiväkuntoutusta ei voida järjestää. Yhdistys-, seura- ja harrastustoiminta ei pysty toimimaan täysipainoisesti, jolloin vaikutus kohdistuu juniorikorttien käyttöön. Vapaa-aikapalveluissa ostetaan suurin osa palveluista, joten palveluntuottajissa tapahtuvat odottamattomat muutokset vaikuttavat toimintaan.

Vapaa-aikapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	40 648	40 000	55 800	55 800	39,5 %	55 800	55 800
Toimintakulut	-875 221	-968 140	-934 685	-880 120	-9,1 %	-935 440	-953 075
Toimintakate	-834 573	-928 140	-878 885	-824 320	-11,2 %	-879 640	-897 275
Suunnitelman muk. poistot							
Tilikauden tulos							

Talousarviovuoden tavoitteet

Hyvinvointiin ja kaikenikäisten terveyttä edistävään toimintaan panostaminen järjestyhteistyötä tiivistämällä. Hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhteistyön käynnistäminen. Lähiliikuntapaikat tutuiksi kaupunkilaisille tapahtumien myötä. Uusien liikuntapaikkojen suunnittelu yhdessä kaupunkirakennepalvelujen kanssa.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Esteettömyyskartoituksen tekeminen kaupungin liikuntatilojen ja -paikkojen osalta.	4185 Liikuntapalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Reittihankkeen jatkovaiheen suunnittelu yhdessä kaupunkirakennepalvelujen kanssa.	4185 Liikuntapalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kesätyösetelien kautta nuorten työllistymisen yhdistyksiin, yrityksiin ja yhteisöllisiin tapahtumiin.	4190 Nuorisopalvelut

5.3.4 Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen yleiskuvaus

Varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen tarjoaminen nurmekselaisille lapsiperheille. Nurmeksessa on kuusi päiväkotia: Pikku-Kaarlen, Hannilan, Rekulan, Porokylän, Niksulan ja Nurmesjärven päiväkodit. Nurmeksessa toimii arkisin avoin päiväkotitoiminta. Perhepäivähoitajia on työsuhteessa tällä hetkellä 12 sekä yksi varahenkilö ja tarpeen mukaan palkataan uusia määräaikaista perhepäivähoitajia. Päiväkodeissa työskentelee 88 työntekijää. Päiväkodeissa toimii koko - ja osapäivähoito sekä esiopetus. Varhaiskasvatuksen hallinnossa työskentelee kokopäiväisesti 5 henkilöä.

Perhekeskus on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävä sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoava monialainen palveluverkosto, johon kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, toisen asteen oppilaitokset, nuorisotyö, seurakunnat, Siun soten sosiaali- ja terveystyöt, yhdistykset sekä muut perheitä tukevat tahot. Työtä tehdään yli hallintorajojen ja toimintaa koordinoi yhteisökoordinaattori. Avoin päiväkotitoiminta toimii perhekeskuksen kohtauspaikkana. Perhekeskuksen toimintaa ohjaa hyvinvointisuunnitelman tavoitteet.

Varhaiskasvatuksen palkkakustannukset ovat nousseet vuoden 2023 aikana. Tähän on vaikuttanut pienten lasten varhaiskasvatuspalvelujen kasvanut tarve ja perhepäivähoitajien väheneminen. Uusia perhepäivähoitajia ei ole saatu palkattua. Uusia lapsiryhmiä on perustettu Hannikaiselle, jonne on palkattu neljä työntekijää; Karhitien ryhmään kolme työntekijää; Nurmesjärven päiväkodille kolme työntekijää sekä neljä vuorohoitoryhmä Kaarleen, neljä työntekijää. Kolmeen ryhmään on palkattu avustaja tukemaan ryhmän lapsien erityistarpeita, Hannilan ja Kaarlen päiväkoteihin yhteinen varahenkilö paikkamaan henkilöstön poissaoloja sekä kolmas päiväkotiapulainen, johtuen vuorohoidosta; ruokailujen valmistelut viikonloppuisin. Uusia työntekijöitä on yhteensä 19 verrattuna vuoteen 2022.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Varhaiskasvatuksen osalta keskeinen toiminnan tavoitteita sekä esiopetuksen pedagogisia tavoitteita uhkaava riski on mahdollisen pandemian voimistuminen ja esiintyminen varhaiskasvatusyksiköissä sekä hoitopaikkojen riittävyys:

- * sijaisten saaminen erityisesti tilanteissa, jossa varhaiskasvatus joudutaan järjestämään poikkeustilanteessa ja poikkeusoloissa, on erittäin haasteellinen
- * oman toimen ohella ja oman toimen ulkopuolella tehtävien töiden merkittävä kasvu
- * riskinä on myös mahdollisista poikkeusjärjestelyistä aiheutuva henkilöstön ja lasten vanhempien kuormittuvuus ja stressitekijät
- * varhaiskasvatuksen maksutuottojen toteutumiseen kohdistuu toimintakaudella epävarmuustekijöitä johtuen valtakunnallisesta linjauksesta, jolla nostettiin tuloeroja, jonka pohjalta päivähoitomaksut määräytyvät (maksutuotot pienenevät)
- * varhaiskasvatustarpeen ennakointi koko toimintakaudelle
- * kelpoisuuden omaavan henkilöstön saaminen vakinaisiin ja määräaikaisiin virka/työsuhteisiin
- * kelpoisuuden omaavaa henkilöstöä ei saada erityisesti tilanteissa, jossa hoitopaikkojen kysyntä ylittää vapaana olevien hoitopaikkojen määrän
- * pysyvä henkilöstöpula

Varhaiskasvatuksen osalta ei budjettia laadittaessa ole näköpiirissä fyysisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Varhaiskasvatuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2022	TA2023	LTK 2024	TA 2024	Ero (%)	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot	342 647	273 385	120 000	120 000	-56,1 %	120 000	120 000
Toimintakulut	-6 038 238	-6 577 951	-7 505 440	-7 223 052	9,8 %	-7 415 564	-7 594 137
Toimintakate	-5 695 591	-6 304 566	-7 385 440	-7 103 052	12,7 %	-7 295 564	-7 474 137
Suunnitelman muk. poistot	-29	-23	0	0	-100,0 %	0	0
Tilikauden tulos	-5 695 620	-6 304 589	-7 385 440	-7 103 052	12,7 %	-7 295 564	-7 474 137

Talousarviovuoden tavoitteet

Talousarviossa on varauduttu Nurmesjärven päiväkodin ja Karhitiellä sijaitsevan satelliittiryhmän kustannuksiin. Ryhmät on perustettu perhepäivähoitajien vähenevän määrän ja varhaiskasvatuspaikkojen kysynnän lisääntymisen tarpeeseen.

Varhaiskasvatus:

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Lähiympäristön, metsän, hyödyntäminen varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen näkökulma. Tavoitteena on, että jokaisessa varhaiskasvatussyksiköissä on yksi Suomen ladun metsämörri-ohjaaja koulutuksen käynyt henkilö. Laatutunnuksen voi hakea, kun toiminta on ollut käynnissä vuoden.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perhekeskuksen kohtaamispaikalla tavoitetaan perheitä ja tuetaan arjen ilmiöissä. Perhekeskusverkosto tuntee palveluverkoston.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Varhaiskasvatuksen lapsiryhmissä pyritään liikkumaan varhaiskasvatuksen suositusten mukaisesti.	
HYVINVOINTI	Metsä/luontopäiväkoti	Metsä-/luontopäiväkodin toiminnan suunnittelu strategian mukaisesti.	Koko tulosalue

5.4 Nurmeksen Lämpö Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Toiminta vuonna 2022-24: Kaukolämmön tuottaminen ja jakelu Nurmeksen taajamissa. Lämmöntuotannossa käytetään pääsääntöisesti lähialueilta hankittua kotimaista polttoainetta. Asiakasmäärä vakiintuu nykyiselle tasolle, koska verkoston kattavuus on taajamissa hyvällä tasolla. Uusia asiakkaita otetaan olemassa olevan verkoston läheisyydestä. Todennäköisesti öljylämmityksestä luopuvilla kiinteistöistöllä on tulevaisuudessakin kiinnostusta kaukolämpöön liittymiseen.

Lämmöntuotantokapasiteettia on päivitettävä Nurmeksessa, koska pääkattila alkaa tulla teknisen käyttökänsä päähän. Investointi pyritään aloittamaan vuonna 2024 ja uusi kattila olisi käytössä 2025-2026 lämmityskaudella.

Riskien kartoitusta ja hallintaa pyritään tekemään jatkuvasti ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Ritoniemen 10 MW:n kattilan korvaamiseksi tarvittavan kattilaprojektin aloittaminen keväällä 2024.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhtiön liiketoiminnan tulos on positiivinen ja liikevaihto on noin 5,0 M€	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Varautumissuunnittelua ja harjoittelua jatketaan yhdessä kaupungin ja muiden sidosryhmien kanssa.	

5.5 Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot

Yhtiön yleiskuvaus

Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot (NVT) on Nurmeksen tarpeiden mukaisia asumispalveluja kestävästi tarjoava yleishyödyllinen toimija. NVT:n tehtävänä on tarjota kaupungin kaikille asukkaille ja sinne muuttaville mahdollisuus saada kohtuuhintainen ja elämäntilanteeseensa sopiva vuokra-asunto.

NVT on Nurmeksen kaupungin konserniin kuuluva, kaupungin 100% omistama vuokrataloyhtiö. Yhtiön 21 eri kohteessa on yhteensä 364 asuntoa.

Riskienhallinta

NVT:n hallituksen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen väestökehitys on laskeva ja ikärakenne vanheneva. Muutokset ovat ennustettavissa, mutta nopeat suuret muutokset ovat yhtiölle riski.

Kaupungin veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat yhtiön tulevaisuuden kannalta olennaisia.

Yhdyskuntarakenteen ennakoimattomuus muodostaa riskin kiinteistöjen sijoittumisen, kehittämisen ja uudisrakentamisen kautta.

Perusteellinen yleiskaavan päivittäminen tuo yhtiön toimintaan ennakoitavuutta.

Hyvinvointialueen ratkaisut vanhusten yhteisöllisessä asumisessa ovat avoinna. NVT:llä on tähän tarkoitukseen peruskorjattuja kiinteistöjä toissijaisessa käytössä. Yhtiössä on käynnistetty neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

Taloudelliset riskit

Energian hinta (kaukolämpö, sähkö) on yhtiön taloudessa merkittävä tekijä. Hintakehityksen epävarmuus on tunnistettu riski.

Riskin pienentämiseksi yhtiö tekee energiatehokkuutta parantavia investointeja.

Yhtiön velkataakka on toimialasta ja yleishyödyllisyydestä johtuen suuri. Korkotason suuret nousut voivat aiheuttaa talouteen ongelmia.

Asuntojen riittävä käyttöaste on NVT:n talouden perusta. Yleishyödyllisyydestä (/ ARA) johtuen alhaista käyttöastetta ei voida kompensoida vuokrien korotuksilla. Riskiä pyritään minimoimaan optimoimalla asuntokannan kokoa.

Toiminnalliset riskit

Kiinteistöhuolto muodostaa noin kolmanneksen yhtiön toiminnallisista kuluista. Näiden palvelujen hintakehitys on yhtiölle olennaista. Kiinteistöjen kunnon, turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta kiinteistöhuollon laatu on tärkeä.

Nurmeksessa NVT:n laajuudessa tarvittavien kiinteistöhuoltopalvelujen tarjonta on kapea. Riskiä voitaisiin mahdollisesti pienentää kaupunkikonsernin yhteisin ratkaisuin.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät säiden ääri-ilmiöt ovat riski kiinteistöomaisuudelle. Kesäisin rankkasateet voivat aiheuttaa tulvariskejä kiinteistöille. Talvella runsaat lumisateet voivat aiheuttaa äkillisiä kattolumikuormien ylittymistä.

Säiden ääri-ilmiöistä johtuvia riskejä pyritään minimoimaan ennakoivilla kattolumien pudotuksilla ja kiinteistöjen hulevesijärjestelmien päivityksillä.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkvallan seurauksena.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Ulkoisen viestinnän tehostaminen.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	PTS-Suunnitelmien ja strategian päivitys.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Asuntojen käyttöastetavoite 88%.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhtiön käyttämän sähköenergian pienentäminen.	

5.6 Hyvärilä Oy

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskus

Hyvärilä on valtakunnallinen nuorisokeskus, jonka toimintaa valvoo ja tukee Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuoriso- ja matkailukeskus Hyvärilän palvelutehtävä määräytyy nuorisolaissa; Hyvärilän pääasiallisena tehtävänä on tarjota ympärivuotisesti nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- ja leiritoimintaa (Nuorisolaki 20 §). Hyvärilän nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestävästä kehitystä. Hyvärilä toteuttaa ostopalveluna Nurmeksien kaupungin nuorisotyötä Nuorten Kulmalla ja Valtimon pitäjässä ja työpaikatoimintaa Nurmeksessa. Hyvärilän toiminta on yleishyödyllistä ja mahdollinen ylijäämä on käytettävä nuorisotyöhön ja nuorisokeskuksen kehittämiseen.

RISKIENHALLINTA HYVÄRILÄSSÄ

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksessa on tunnistettu, arvioitu ja pyritty hallitsemaan erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksen toiminta jakaantuu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat nuorisokeskus-toiminta, alueellinen nuorisotyö ja matkailupalvelut. Alueellinen nuorisotyö jakaantuu perusnuorisotyöhön, työpajatoimintaan ja etsivä nuorisotyöhön. Nuorten Kulma eli alueellinen nuorisotyö toimii Kirkkokatu 18:ssa, 2. kerros ja matkailu- ja nuorisokeskus Hyvärilä Lomatie 12:ssa. Nuorisokeskuksen palveluksessa on kaikkiaan vakituisia työntekijöitä 26 henkilöä, joista 6 henkilöä työskentelee Nuorten Kulmalla.

Strategiset riskit

Kilpailu ja markkinoiden muutos

Nuorisokeskusten tarjoamien leirikoulupalveluiden vahvuuksia ovat laadukkaat, ohjauksellinen ja opetuksellinen ote sekä turvallisuus toimintaympäristö, jotka erottavat keskuksista muista kilpailijoista. Hyvärilä vastaa kilpailuun kehittämällä asiakaslähtöisiä palvelutuotteita yhteistyössä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa huomioiden ajan ilmiöt ja kohderyhmien tarpeet sekä kehittämällä digitaalisia palveluita kuten verkkokauppa. Hiljaisia signaaleja tarkkaillaan eri tutkimustulosten ja yhteistyöverkoston kautta ja reagoidaan tarvittaessa markkinoiden muutoksiin.

Maine

Hyvärilä harjoittaa vastuullista ja eettistä liiketoimintaa; Hyvärilä on nuorisokeskus, jonka toimintaa Opetus- ja kulttuuriministeriö valvoo. Hyvärilällä on viestintäsuunnitelma, jossa myös kriisiviestintä on otettu huomioon. Hyvärilä seuraa aktiivisesti sosiaalista mediaa ja verkkokanavia, joissa keskustellaan yrityksen toiminnasta kuten booking.com, Facebook ja Instagram sekä muut sähköiset alustat. Asiakaspalautetta kerätään aktiivisesti ja niihin reagoidaan. Hyvärilä on yhteiskunnallinen yritys, joka on sitoutunut vastuulliseen toimintaan ja sillä on kaksi ympäristösertifikaattia. Olemme säännöllisesti yhteydessä mediaan ja tiedotamme avoimesti omasta toiminnastamme.

Taloudelliset riskit ovat yrityksen taloudelliseen tilanteeseen, kuten kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja kustannuksiin vaikuttavia riskejä.

Taloudellinen tilanne

Maailmantalouden vaihtelut (finanssikriisit, inflaatio, pandemiat) näiltä suojautuminen on haasteellista, mutta riskiä voidaan vähentää talouden huolellisella suunnittelulla ja hallinnalla. Kriisivarauttavuus, säästäminen ja velkaantumisen välttäminen, toiminnan ja tulolähteiden monipuolistaminen. Vakuutukset ovat ajanmukaisesti kunnossa. Myös talousasioista vastaavien kouluttaminen taloudelliseen toimintaan auttaa varautumaan asioihin ja ymmärtämään taloudenilmiöitä. Toiminnan riskinä on yleisesti avustusten pieneneminen mm. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksen väheneminen. Lisäksi raaka-aineiden hinnan nousu, palvelujen ja tuotteiden hinnannousu vaikuttaa toimintaan. Riskiin varaudutaan sopeuttamalla toimintoja kuten supistamalla aukioloaikoja, tehostamalla työntekijäresursseja sekä viime kädessä pitämällä muutosneuvottelut. Yhdessä nuorisokeskusverkostona haemme ulkopuolista rahoitusta sekä jatkamme erilaisten nuorisotyön hankkeiden hakemista. Nuorisokeskusten arvonnäkökulmasta nuorisohinnat ja nuorisokeskusavustuksen määrä ei huomioi yleistä kustannusten nousua. Hyvärilä pyrkii vähentämään kannattavuusriskiä nostamalla

kuluttajahintoja ja näin kattamaan erotuksen. Hintojen kehitystä seurataan ja reagoidaan dynaamisella hinnoittelulla tasaamaan sesonkivaihteluja.

Operatiiviset riskit ovat yrityksen sisäisistä tai ulkoisista prosesseista, järjestelmistä tai henkilöstöstä johtuvia riskejä.

Hyvärilä on asiantuntijaorganisaatio, jolloin sairastumiset tai irtisanoutumiset ovat riskejä. Riskiin on varauduttu nimeämällä varahenkilöt avainhenkilöille ja käyttämällä mentorointimenetelmää nk. hiljaisen tiedon siirtämiseksi sekä tehtävänkuvia tarkentamalla. Henkilöstöä sitoutetaan pitämällä huolta työntekijöiden jaksamisesta sekä ajantasaisesta osaamisesta koulutussuunnitelman avulla. Työntekijöillä on henkilöstöetuja, jotka edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Inhimillisten virheiden välttämiseksi on työntekijöiden perehdyttäminen avainasemassa estämään työntekijän tekemät virheet mm. tietojen ja tilausten käsittelyssä. Sisäisiä prosesseja vahvistetaan ja kehitetään jatkuvasti karsimaan tehottomuutta ja kustannuksia.

Tietoturvariskit

Hyvärilä on osa Nurmeksen kaupungin tietoverkkojärjestelmää. Annettuja tietoturvaohjeita noudatetaan: salasanojen vaihtaminen, ohjelmien päivitykset tehdään säännöllisesti ja mahdollisista häiriöistä tiedotetaan eteenpäin mahdollisemman nopeasti. Epäluottavista osoitteista mm. ulkomailta tulevia sähköposteja käsitellään harkiten. Moniin sähköisiin järjestelmiin ja ohjelmiin on käytössä kaksivaiheinen tunnistautuminen.

Ympäristötekijät

Hyvärilän alueen tuulinen ja puistomainen alue on otollinen mm. puiden kaatumiselle. Asiaan on varauduttu tarkkailemalla puuston ikään sekä poistamalla mahdolliset riskiä aiheuttavat puut ja oksat. Myös lumikuormat aiheuttavat riskin niin rakennuksille kuin ihmisille, lumikuormia tarkkaillaan ja katot puhdistetaan säännöllisesti. Piha-alueiden kulkuväylät hiekoitetaan pienentämään liukastumisriskiä.

Valvonta- ja hallintovirheet

Hyvärilän hallitus valvoo toimitusjohtajan toimintaa säännöllisesti sekä johtaa toimintaa säännöllisillä hallituksen kokouksilla. Esihenkilöitä koulutetaan säännöllisesti ja sisäisiä palaveriteita pidetään. Yrityksen kirjanpito on hoidettu kirjanpitolain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen puheenjohtajalla on pääsy Netvisor järjestelmään. Hyvärilässä on rajoitettu pääsy kriittisiin järjestelmiin ja tietoihin vain tarvittavilla henkilöillä. Sopimuksia ja tilauksia voi tehdä vain tarvittavat henkilöt.

Vahinkoriskit - henkilöturvallisuus, omaisuus tai ympäristöön kohdistuvat riskit.

Hyvärilässä on työsuojeluvaltuutettu sekä kaksi varahenkilöä. Jokainen osasto on tehnyt riskien ja vaarojen arvioinnin. Työsuojelutoimikunta kokoontuu säännöllisesti ja mahdollisista vaaratekijöistä ilmoitetaan Hyvärilän sähköiseen pelastus- ja turvallisuusjärjestelmään Peltacoon. Aluetta valvotaan kameravalvonnalla ja valvontaa on myös ulkoistettu vartiointiliikkeelle, joka kiertää alueella säännöllisesti sekä tarvittaessa mm. tapahtumien yhteydessä. Tapahtumien järjestämisessä noudatetaan viranomaisten määräyksiä ja ohjeita. Kiinteistöjen kuntoa (lumikuormat, vesivahingot yms.) seurataan säännöllisesti, mahdolliset poikkeamat ja epäkohdat ilmoitetaan Bem-järjestelmään. Asiakkailta tulleet palautteet otetaan huomioon ja niihin reagoidaan nopeasti.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	<p>Talous</p> <p>Tavoitteena on ylijäämäinen tilikauden tulos +12 000 €. Mahdollinen ylijäämä käytetään nuorisolain mukaisesti nuorisotoiminnan kehittämiseen Hyvärilässä. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä haetaan yleisavustusta ja erityisavustusta Nuotta-valmennuksen toteuttamiseen sekä investointiavustusta nuorisokeskuksen kehittämiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikevaihtotavoite 2,4 miljoonaa euroa • yleisavustusta haetaan 480 000 euroa • erityisavustusta 90 000 euroa Nuotta-valmennukseen • muun ulkopuolisen rahoituksen hakeminen myös yhdessä nuorisokeskusverkostona. 	•
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	<p>Nuorisotyö - Nuorten Kulma - perusnuorisotyö, työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö on mukana lasten- ja nuorisotyön verkostojen muutosprosesseissa ja käytäntöönpanoissa siten, että toiminta mukautuu nopeasti ja joustavasti tarkoituksenmukaiseen nuoria tukevaan työskentelymalliin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiinnitetään nuorisotyön toimenpiteet koulujen ja oppilaitosten vuosikalentereihin • osallistutaan Nurmeksen kaupungin ja Hyvärilän nuorisokeskuksen yhteishankkeeseen Digitys-hanke. • nostetaan esille nuorisotyön vaikeavuutta eri kanavissa tilastoinnin ja paikallisten ja valtakunnallisten tutkimusten ja kyselyjen kautta. • kohdennetaan Etsivä nuorisotyössä toimenpiteitä ensisijaisesti toisen asteen opiskelijoihin • tuetaan Nuorisovaltuustotoimintaa, toimintakausi samassa rytmissä maakunnallisen nuorisovaltuuston kanssa. Uusi nuorisovaltuusto aloittaa 1.1.2025. • kesäkauden toiminta rakennetaan suunnitelmallisesti nuorten toiveiden pohjalta • järjestetään 1 - 2 kpl nuorille suunnattua tapahtumaa/toimintaa yhteistyössä muiden nuorisotoimijoiden kanssa • osallistutaan alueellisiin ja valtakunnallisiin nuorisotalon koulutuksiin ja tapahtumiin 	•

		<ul style="list-style-type: none"> • jatkamme työnantajaimagon vahvistamista markkinointikampanjoin hyödyntäen nuorisokeskusverkostoa. 	
		<p>Nuorisokeskustoiminnan kehittäminen Nuorisokäyttöprosentin pitäminen yli 60% tasolla, OKM:n tavoitetasolla, vähintään 2/3 osaa toiminnasta on nuorisotoimintaa. Mittareina nuorisokäyttöpäivät, nuorisoyöpymisvuorokaudet ja oman ohjatun toiminnan käyttöpäivät. Valtakunnallisen nuorisokeskustoiminnan tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskuksen oman ohjauksen käyttöpäivät - tavoite 28 000 käyttöpäivää • leirien ja leirikoulujen tavoite 100 leiriä vuonna 2024 - tavoite 125 leiriä vuonna 2025 • tavoitellaan nuorisotapahtumia ja isoja leirejä vuodelle 2025-2026 • panostetaan lähileirikoulujen myyntiin ja kehitetään päiväleirikoulujen ohjelmia • hyödynnetään Roihu - hankkeen (toimintakulttuurin kehittäminen) tuloksia • nostetaan nuorisohjelmiin tunteidot • hiilineutraalit leirikouluohjelmat 	<ul style="list-style-type: none"> •
		<p>Hyvärilä on monipuolinen nuorisotyön, nuorisomatkailun, liikunnan ja harrastus- ja vapaa-aikatoiminnan aktiivinen toimintakeskus, joka tarjoaa toimivat puitteet ja osaamisen yhteistyökumppaneille, paikallisille ja matkailijoille. Hyvärilän monipuoliset palvelut ja tilat tarjoavat ympärivuotisesti toiminnot monipuoliseen harrastamiseen. Liikunta- ja monitoimihalli palvelee kaikenikäisiä liikkujia ympärivuoden. Alueen ulkoilumahdollisuudet; parkourrata, frisbeegolf-rata, Pielis-Golfin golfkenttä, liikuntapuisto, uimaranta, luontopolut ovat kaikkien käytettävissä vuodenajasta riippuen. Avarat ja hyvin hoidetut nurmikentät tarjoavat mahdollisuuksia suurleireihin ja tapahtumiin yhdessä alueen matkailutoimijoiden ym. järjestötoimijoiden kanssa.</p> <p>Tapahtumat 2024: Rompepäivät, Drive In & Rock, Leirit 2024: Sydän lapset ja aikuiset, Suurtapahtumat: Maaseutuparlamentti 2024</p>	

5.7 Pikes Oy

Yhtiön yleiskuvaus

PIKES on Nurmeksen kaupungin omistama kehittämissyhtiö. Vastaamme Nurmeksen yritysneuvonnasta, kehittämistoiminnasta, osaavan työvoiman saannin edistämisestä ja alueen markkinoinnista yritysten sijoittumispaikkana. Lisäksi tehtäviimme kuuluu matkailun kehittäminen, matkailumarkkinointi ja matkailuneuvonta.

Tarjoamme alueen yrittäjille perustamis-, kehittämis- ja omistajanvaihdosneuvontapalvelut ja lisäksi toimimme paikallisena kumppanina alueelle sijoittuville yrityksille. Toteutamme Nurmeksen elinkeino-ohjelmaa, jonka painopisteitä ovat metsäbiotalous, maatalous, luontomatkailu ja elintarviketeollisuus.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiö ei tavoittele voittoa. Yhtiön tarjoamat palvelut yrityksille ovat maksuttomia.

Yhtiön kannalta keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ovat mm. EU-ohjelmakausien rahoitusta koskevat linjaukset, mm. EU-rakennerahastovarojen alueelliset jakoperusteet, jotka vaikuttavat sekä yritysrahoituksen että kehittämishankerahoituksen saatavuuteen. Valtiontalouden kiristyminen voi vaikuttaa yritystukien tasoon ja saatavuuteen. Liiketoimintaympäristön muutosvauhti kiihtyy, myös yllättävien kriisien mahdollisuus on kasvanut. Eri toimialoihin tulee vaikuttamaan megatrendit kuten ilmastonmuutos, digitaalisuus ja vastuullisuus. Yrittäjyys on muutoksessa mm. sivutoiminen yrittäjyys ja kevytyrittäjyys yleistyy. Osaavan työvoiman saatavuus ja osaajatarpeiden muutos on nopeaa, työn monipaikkaisuus tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Mahdollisuutena nähdään alueen vahvuuksiin pohjautuva liiketoiminta kuten matkailu ja metsäbiotalous.

Merkittävimmät strategiset riskit ovat aluekehityspolitiikan linjaukset, EU-rakennerahastovarojen alueellisten jakoperusteiden muutos ja kuntatalouden kiristyminen, joka voi vaikuttaa suoraan yhtiön resursseihin ja yhtiön tarjoamiin paikallisiin yrityspalveluihin. Strategisten riskien hallintaa voidaan tehdä mm. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja olemalla mukana maakunnallisessa edunvalvonnassa.

Toiminnallisia riskejä ovat mm. henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit esim. yritysneuvonnassa; hankerahoituslinjausten muuttuminen, joka voi johtaa rahoituksen epäämiseen loppumaksatusvaiheessa; ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden hankinnassa epäonnistuminen esim. osaamisen tms. vuoksi. Yhtiön sisäinen perehdyttäminen, ohjeistukset ja osaamisen jatkuva kehittäminen ovat tärkeitä keinoja hallita toiminnallisia riskejä.

Taloudelliset riskit liittyvät kuntatalouden kiristymiseen, joka voi johtaa yhtiön resurssien leikkaamiseen tai EU-tukirahoituksen merkittävään supistumiseen. Näitä riskejä voidaan hallita esim. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja toiminnan sopeuttamismahdollisuuksia.

Vahinkoriskit esim. IT-järjestelmään liittyvä tietovuoto/murtautumine voi johtaa luottamuksellisen tiedon siirtymiseen ulkopuolisille tai omaisuuteen (tietokoneet, puhelimet jne.) voi kohdistua rikos, jota kautta luottamuksellista tietoa voi joutua väärin käsiin. Vahinkoriskien osalta kattava vakuutusurva ja sopimus luotettavan ulkopuolisen IT-järjestelmätoimittajan kanssa (tietojen suojaus) ovat keinoja hallita riskejä.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Valmistelemme elinkeino-ohjelman yhteistyössä yritysten ja keskeisten sidosryhmien kanssa.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Alueella jo toimiva teollisuus kestävän kasvun vauhdittajana. Vähintään 10 alueen yritystä aloittaa kehittää omaa liiketoimintaansa valmennusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden avulla.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Uutta vihreää teollisuutta ja matkailuliiketoimintaa saadaan Nurmekseen, vähintään yksi teollinen yritys ja vähintään kaksi uutta matkailu- ja oheispalveluja tarjoaa yritystä sijoittaa toimintansa tänne.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Vahvistamme Bomban matkailualueen ja Nurmeksen tunnettuutta kotimaassa. - Matkailualueetta markkinoidaan matkamessuilla 2024 - Matkailualueen markkinointia saadaan tehostettua yhteistyöllä, ja Bomba-Nurmeksen alueesta tulee nouseva trendikohde kotimaan markkinoilla.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Bomban matkailualueen tunnettuus kansainvälisillä kohdemarkkinoilla kasvaa. Teemme kansainvälisessä matkailumarkkinoinnissa yhteistyötä Kolin, Lieksan ja Juuan kanssa sekä Joensuuun, Tahkon ja Vuokatin kanssa, järjestämme matkanjärjestäjävierailuita ja tarjoamme yrityksille mahdollisuutta osallistua kansainvälisiin myyntitapahtumiin.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Teemme Nurmesta valtakunnallisesti tunnetummaksi järjestämällä yhdessä Nurmeksen kaupungin ja laajan yhteistyökumppaniverkoston kanssa Maa-seutuparlamentti tapahtuman.	

5.8 Nurmeksen Yrityspalvelut Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Nurmeksen Yrityspalvelu Oy on Nurmeksen kaupungin omistama toimitilayhtiö, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2021 alussa. Yhtiön tehtävänä on luoda toimitilapalveluilla edellytyksiä alueen teollisuusyritysten ja alueelle sijoittuvien yritysten kasvulle yhteistyössä Nurmeksen kaupungin ja kehittämissyhtiö PIKES Oy:n kanssa. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa toimitiloja, vastaa omistamiensa toimitilojen kiinteistönhoidosta ja kunnossapidosta, ja rakennuttaa tarvittaessa uusia toimitiloja alueella jo toimiville tai alueelle sijoittuville yrityksille.

Yhtiön hallituksessa on arvioitu keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ja megatrendejä, jotka voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan: asiakasyrityksiin vaikuttavat taloudelliset suhdanteet, kustannusten nousu tai koronapandemian kaltaiset poikkeusolot, väestökehityksen keskittyminen kasvukeskuksiin vaikuttaa uusien liiketoiminnalleen paikkaa etsivien yritysten sijoittumiseen (työvoimapotentialiaali näkökulma), kiinteistöjen hintojen voimakas alueellinen eriytyminen, tuotantotilojen vähäinen kysyntä ja tarve Nurmeksessa.

Strategisia riskejä ovat jo alueella jo toimivien yritysten kasvuedellytykset mm. väestömäärän vähenemisen / osaavan työvoiman saatavuuden vuoksi, ja alueen elinvoiman yleinen kehitys (liikenneyhteydet, koulutus) ja kuntatalouden kehitys ja sen vaikutukset kunnan infrainvestointeihin. Yhtiö ei voi vaikuttaa strategiaan riskeihin suoraan, mutta voi hallita niitä seuraamalla alueen kehitystä ja varautumalla muutoksiin ennakoivasti.

Toiminnallisia riskejä ovat yhtiön rajalliset henkilö- ja taloudelliset resurssit toiminnan laajuuteen nähden, ostopalvelujen kautta hankittavien resurssien mm. kiinteistöhoito sitoutuminen yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan. Riskien hallinnan osalta toiminnan ja resurssien yhteensovittaminen ja toiminnan laadun turvaaminen on tärkeää.

Taloudelliset riskit voivat realisoitua asiakasriskien toteutumisen kautta esim. toimitilan vuokralla olevan yhtiön liiketoiminnan voimakas supistuminen, yrityssaneeraus, konkurssi tai liiketoiminnan siirtyminen toiselle paikkakunnalle esim. yrityskaupan kautta. Yhtiön taloudellinen riskinkantokyky em. tilanteissa on heikko. Voimakas kustannusten nousu lisää yhtiön peruskorjausten ja muiden investoinnin kustannuksia, ja äkilliset korjaustarpeet vanhoissa toimitiloissa esim. viemäritukokset voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiöllä on iso lainakanta, johon liittyy merkittävä korkoriski. Taloudellisia riskejä voi syntyä myös sopimusriskien kautta. Taloudellisten riskien hallitsemiseksi joitakin keinoja ovat mm. tarkka talouden seuranta, investointien mitoittaminen yhtiön kantokyvyn mukaisesti ja juristien tarkistamat sopimukset.

Vahinkoriskit kuten toimitilan tulipalo, vesivahingot tai ilkivalta, voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiön omistamat toimitilat ovat pääosin vanhoja, lisäksi niissä on korjausvelkaa. Yhtiön voi hallita riskejä kattavalla vakuutusturvalla, toimitilojen kunnossapitoon panostamalla.

Sektorit	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Selvitämme yhteistyössä omistajan kanssa sote-toimitilojen kannattavuutta ja toimitilojen siirtotapaa.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Tarkennamme yhtiön talouden seurantaan investoinneissa siten, että laadimme erillisen investointibudjetin	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Laadimme kunnossapidon vastuunjakotaulukon ison toimitilan vuokralaisen kanssa, ja tarvittaessa tässä yhteydessä neuvotellaan asiakkaan kanssa sopimuksen päivittämisestä.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	HINKU-tavoitteena kiinteistöjen energiakatselmukset. Toteutamme katselmukset kolmessa kiinteistössä, ja katselmuksista esiin nousseita asioita toteutetaan tulevina vuosina PTS-toimenpiteinä.	

5.9 Nurmeksen Vesi Oy

Yhtiön yleiskuvaus

Nurmeksen Vesi Oy on Nurmeksen kaupungin omistama vesihuolto-yhtiö. Yhtiö on aloittanut toimintansa 1.1.2020. Yhtiön toiminta kattaa Nurmeksen kaupungin alueen.

Nurmeksen Vesi Oy vastaa toiminta-alueensa asiakkaiden puhtaan veden tuotannosta ja jakelusta, viemäri-verkoston toiminnasta ja jätevesien puhdistamisesta sekä vesihuoltoverkoston rakentamisesta.

Vesihuoltoverkoston toimintavarmuudesta huolehditaan vuorokauden ympäri.

Riskienhallinta:

Nurmeksen Vesi Oy:n riskienhallinta on prosessi, jossa yhtiö tunnistaa, arvioi, hallitsee ja vähentää erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa vesihuollon toimintaan. Tavoitteena on varmistaa, että vesihuoltojärjestelmä toimii luotettavasti, turvallisesti ja ympäristöystävällisesti. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen, arvioinnin ja suunnitelman riskienhallintatoimenpiteistä, kuten ennaltaehkäisystä, valmiussuunnitelmista ja jatkuvasta seurannasta. Yhtiöllä on käytössä oma varautumissuunnitelma, jossa on otettu kattavasti kantaa toiminnan riskeihin sekä arvioitu niiden vaikutuksia.

Nurmeksen Vesi Oy on tunnistanut toimintaansa liittyvät merkittävät strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä operatiiviset riskit.

Riskikartoitus on salassa pidettävä dokumentti.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Etäluettavien mittarien käyttöönotto-suunnitelma.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Rakennushankkeiden kustannusseurantajärjestelmän käyttöönotto.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Jätevedenpuhdistamon kakkosvaiheen saneerauksen suunnittelu.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen ympäryskuntien kanssa.	
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Henkilöstöresurssien kartoitus ja vahvistaminen.	

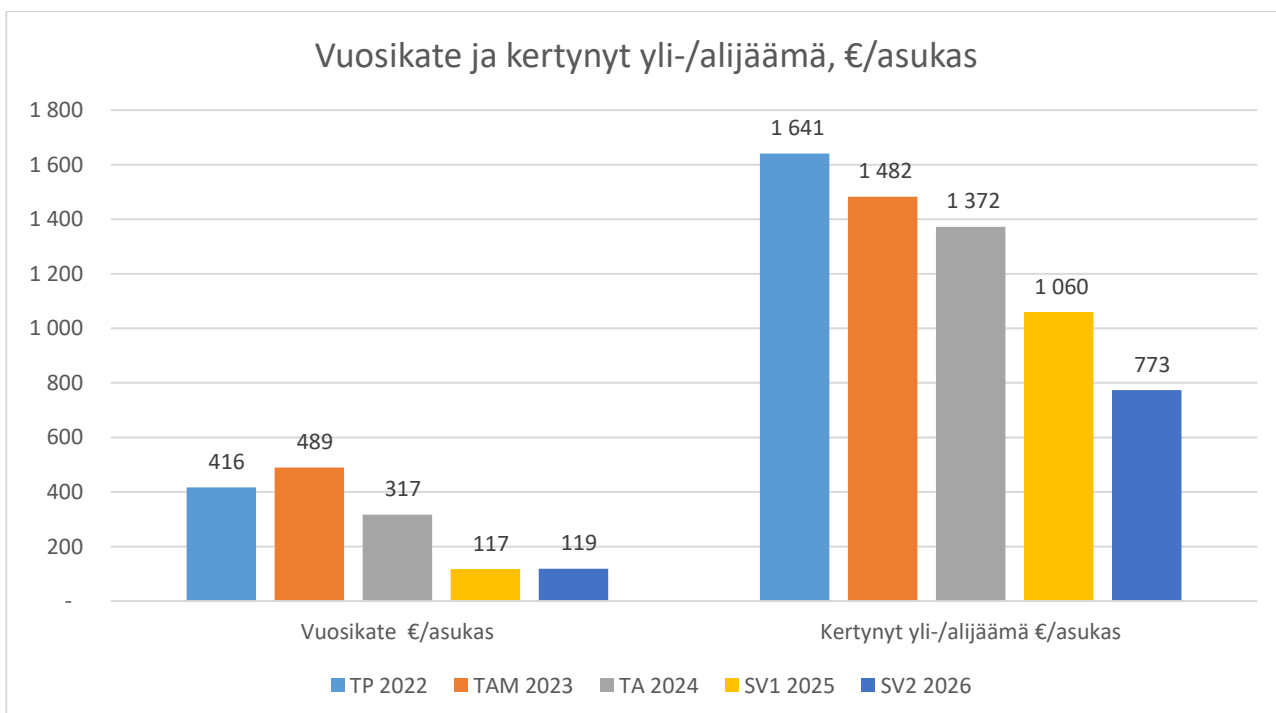
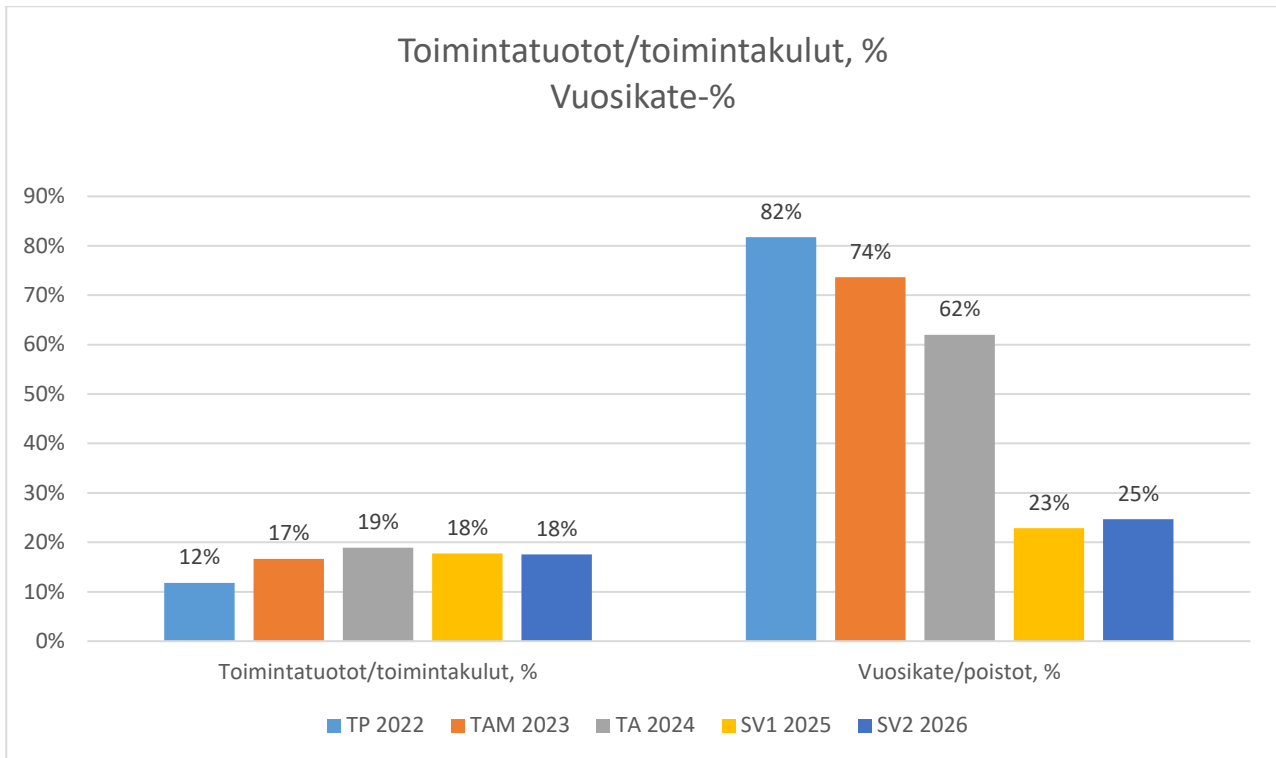
6 Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	LTK 2024	TA 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	6 150 205	2 494 114	2 670 186	2 670 706	7,1	2 670 706	2 671 996
MAKSUTUOTOT	715 919	310 300	250 000	250 000	-19,4	250 000	250 000
TUET JA AVUSTUKSET	659 422	592 385	738 957	799 864	35,0	799 864	739 864
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 890 023	8 038 106	8 489 105	8 984 805	11,8	9 099 015	9 216 687
TOIMINTATUOTOT	15 415 570	11 434 905	12 148 248	12 705 375	11,1	12 819 585	12 878 547
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	41 743	35 000	24 000	24 000	-31,4	24 000	24 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-19 511 953	-17 410 019	-18 939 180	-18 395 433	5,7	-18 829 970	-19 394 862
PALKAT JA PALKKIOT	-15 462 055	-13 848 346	-15 207 874	-14 800 170	6,9	-15 146 194	-15 600 579
HENKILÖSIVUKULUT	-4 049 898	-3 561 673	-3 731 306	-3 595 263	0,9	-3 683 776	-3 794 283
ELÄKEKULUT	-3 478 754	-3 003 523	-3 298 967	-3 237 881	7,8	-3 318 062	-3 417 598
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-571 144	-558 150	-432 339	-357 382	-36,0	-365 714	-376 685
PALVELUJEN OSTOT	-59 634 422	-10 841 392	-10 794 862	-10 599 662	-2,2	-12 860 718	-12 747 439
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 980 766	-3 987 310	-3 607 200	-3 444 600	-13,6	-3 481 000	-3 585 413
AVUSTUKSET	-1 577 632	-1 750 700	-1 712 400	-1 599 100	-8,7	-1 742 966	-1 795 257
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 824 249	-5 445 676	-5 733 375	-5 728 375	5,2	-5 764 781	-5 802 280
TOIMINTAKULUT	-89 529 022	-39 435 097	-40 787 017	-39 767 170	0,8	-42 679 435	-43 325 251
TOIMINTAKATE	-74 071 709	-27 965 192	-28 614 769	-27 037 795	-3,3	-29 835 850	-30 422 704
VEROTULOT	33 595 705	18 225 000	18 142 000	18 142 000	-0,5	18 455 000	18 845 000
VALTIONOSUUDET	43 650 480	13 507 182	10 856 470	10 928 466	-19,1	11 638 623	11 842 520
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	327 271	610 000	800 000	800 000	31,1	750 000	750 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	525 718	450 000	550 000	550 000	22,2	550 000	550 000
KORKOKULUT	-163 476	-350 000	-495 000	-495 000	41,4	-495 000	-495 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-15 182	0	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	674 331	710 000	855 000	855 000	20,4	805 000	805 000
VUOSIKATE	3 848 806	4 476 990	1 238 701	2 887 671	-35,5	1 062 773	1 069 816
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 709 668	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4	-4 642 700	-4 338 600
ARVONALENTUMISET	-40 504	0	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 750 172	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4	-4 642 700	-4 338 600
TILIKAUDEN TULOS	-901 366	-1 603 535	-3 411 299	-1 770 229	10,4	-3 579 927	-3 268 784
POISTOERON MUUTOS	-358 583	0	0	691 100		688 300	636 200
VARAUSTEN MUUTOS	1 000 000	0	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	4 302	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-255 647	-1 603 535	-3 411 299	-1 079 129	-32,7	-2 891 627	-2 632 584

7 Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	LTK 2024	TA 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTA TUOTOT							
MYYNIT TUOTOT	4 190 335	711 600	794 900	795 420	11,8	795 420	796 710
MAKSUTUOTOT	708 005	310 300	250 000	250 000	-19,4	250 000	250 000
TUET JA AVUSTUKSET	651 022	592 385	738 957	799 864	35,0	799 864	739 864
MUUT TOIMINTA TUOTOT	4 350 972	3 980 700	3 974 200	4 469 900	12,3	4 584 110	4 701 782
TOIMINTA TUOTOT	9 900 334	5 594 985	5 758 057	6 315 184	12,9	6 429 394	6 488 356
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	41 743	35 000	24 000	24 000	-31,4	24 000	24 000
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-19 511 953	-17 410 019	-18 939 180	-18 395 433	5,7	-18 829 970	-19 394 862
PALKAT JA PALKKIOT	-15 462 055	-13 848 346	-15 207 874	-14 800 170	6,9	-15 146 194	-15 600 579
HENKILÖSIVUKULUT	-4 049 898	-3 561 673	-3 731 306	-3 595 263	0,9	-3 683 776	-3 794 283
ELÄKEKULUT	-3 478 754	-3 003 523	-3 298 967	-3 237 881	7,8	-3 318 062	-3 417 598
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-571 144	-558 150	-432 339	-357 382	-36,0	-365 714	-376 685
PALVELUJEN OSTOT	-57 683 246	-9 058 878	-8 919 576	-8 724 376	-3,7	-10 985 432	-10 872 153
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 960 538	-3 987 310	-3 607 200	-3 444 600	-13,6	-3 481 000	-3 585 413
AVUSTUKSET	-1 573 032	-1 750 700	-1 712 400	-1 599 100	-8,7	-1 742 966	-1 795 257
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 285 018	-1 388 270	-1 218 470	-1 213 470	-12,6	-1 249 876	-1 287 375
TOIMINTAKULUT	-84 013 787	-33 595 177	-34 396 826	-33 376 979	-0,6	-36 289 244	-36 935 060
TOIMINTAKATE	-74 071 709	-27 965 192	-28 614 769	-27 037 795	-3,3	-29 835 850	-30 422 704
VEROTULOT	33 595 705	18 225 000	18 142 000	18 142 000	-0,5	18 455 000	18 845 000
VALTIONOSUUDET	43 650 480	13 507 182	10 856 470	10 928 466	-19,1	11 638 623	11 842 520
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	327 271	610 000	800 000	800 000	31,1	750 000	750 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	525 718	450 000	550 000	550 000	22,2	550 000	550 000
KORKOKULUT	-163 476	-350 000	-495 000	-495 000	41,4	-495 000	-495 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-15 182	0	0	0		0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	674 331	710 000	855 000	855 000	20,4	805 000	805 000
VUOSIKATE	3 848 806	4 476 990	1 238 701	2 887 671	-35,5	1 062 773	1 069 816
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 709 668	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4	-4 642 700	-4 338 600
ARVONALENTUMISET	-40 504	0	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 750 172	-6 080 525	-4 650 000	-4 657 900	-23,4	-4 642 700	-4 338 600
TILIKAUDEN TULOS	-901 366	-1 603 535	-3 411 299	-1 770 229	10,4	-3 579 927	-3 268 784
POISTOERON MUUTOS	-358 583	0	0	691 100		688 300	636 200
VARAUSTEN MUUTOS	1 000 000	0	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	4 302	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-255 647	-1 603 535	-3 411 299	-1 079 129	-32,7	-2 891 627	-2 632 584

Tuloslaskelman tunnusluvut	TP 2022	TAM 2023	TA 2024	SV1 2025	SV2 2026
Toimintatuotot/toimintakulut, %	12 %	17 %	19 %	18 %	18 %
Vuosikate/poistot, %	82 %	74 %	62 %	23 %	25 %
Vuosikate €/asukas	416	489	317	117	119
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1 641	1 482	1 372	1 060	773
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	15 168	13 565	12 486	9 594	6 961

8 Investointiohjelma

		INV. 2023	INV. 2024	SV1 2025	SV2 2026	Inv.ohjelma 2024–2026
Korvausinvestoinnit						Yhteensä
111	KI / Rakennukset					
9192	Terveyskeskus					
Menot		-31 500	-50 000	0	0	-50 000
9209	Kuntalaisten talo					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
9210	Valtimotalo					
Menot		0	-10 000	-150 000	0	-160 000
9224	Rah.osuus Valtimon paloasemaan					
Menot		0	0	-50 000	0	-50 000
9225	Palv.as.yksikkö/toimintakeskus					
Menot		-100 000	-1 850 000	0	0	-1 850 000
9232	Kotoranta					
Menot		0	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000
9323	Kyrölän palv.keks./Sokkelikorj					
Menot		0	0	-200 000	0	-200 000
9645	Jäähallin peruskorjaus					
Menot		-100 000	-300 000	0	0	-300 000
9671	Puukoulun invaluiska,avoterass					
Menot		0	-12 000	0	0	-12 000
111	KI / Rakennukset yhteensä					
Menot		-231 500	-2 332 000	-460 000	-60 000	-2 852 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-231 500	-2 332 000	-460 000	-60 000	-2 852 000
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9322	Taukopaikat, reitistömerkinnät					
Menot		-100 000	-30 000	0	0	-30 000
9324	Kulunvalv.järj.Porok.koulu					
Menot		0	-30 000	0	0	-30 000
9429	Lehtovaarankatu					
Menot		0	0	-20 000	0	-20 000
9445	Laamilan alueen asuntokadut					
Menot		-12 000	-20 000	0	0	-20 000

9454	Porokylän rautatiesilta					
Menot		0	-60 000	0	-500 000	-560 000
9456	Niittyk.Kesanto-,Laidun-,Lypsy					
Menot		-15 000	0	-180 000	0	-180 000
9457	Hyvärilän rautatiesilta					
Menot		0	-60 000	0	-500 000	-560 000
9467	Riitun-,Pitkä-,Puutarhakatu					
Menot		0	0	0	-200 000	-200 000
9468	Kirkkokatu (Rajak-Mikonsalmi)					
Menot		0	-60 000	-400 000	-400 000	-860 000
9469	Kauppala/keskusta katuv.uusim.					
Menot		0	0	-200 000	-200 000	-400 000
9471	Keskuskatu, Keskustie (re)					
Menot		0	0	-60 000	0	-60 000
9474	Pyöräteiden peruskunnostus					
Menot		0	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
9478	Keskustan urheilukenttä					
Menot		0	-60 000	0	0	-60 000
9640	Venepaikat					
Menot		-15 000	-25 000	-20 000	-20 000	-65 000
9643	Bomban sataman laituri					
Menot		0	-40 000	0	0	-40 000
9648	Sataman rakentaminen,venesatam					
Menot		0	-50 000	-150 000	0	-200 000
9670	Keskusvarikko aitaus					
Menot		0	0	0	-100 000	-100 000
9905	Tiirikkalant kuntot.korj.suunn					
Menot		0	-20 000	0	0	-20 000
9906	Huleves. hallintasuunnitelma					
Menot		0	-40 000	0	0	-40 000
9908	Kauppatorin kok.suunnittelu					
Menot		0	-20 000	0	0	-20 000

9909	Tavarasataman suunnittelu					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä					
Menot		-142 000	-615 000	-1 080 000	-1 970 000	-3 665 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-142 000	-615 000	-1 080 000	-1 970 000	-3 665 000
Korvausinvestoinnit yhteensä						
Menot		-373 500	-2 947 000	-1 540 000	-2 030 000	-6 517 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-373 500	-2 947 000	-1 540 000	-2 030 000	-6 517 000
Uusinvestoinnit						
310	UI / Maa- ja vesialueet					
9000	Maa- ja vesialueet/Hankinta					
Menot		-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-600 000
310	UI / Maa- ja vesialueet yhteensä					
Menot		-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-600 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-600 000
311	UI / Rakennukset					
9240	Porokylän torin WC					
Menot		0	-10 000	0	0	-10 000
9241	Kauppat kioskikahvila, WC,var.					
Menot		0	-10 000	-200 000	0	-210 000
9242	Lokkiharjun WC rakennus					
Menot		0	-10 000	0	0	-10 000
9243	Uimaran uusi huoltorak.ja saun					
Menot		0	-10 000	0	-300 000	-310 000
311	UI / Rakennukset yhteensä					
Menot		0	-40 000	-200 000	-300 000	-540 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		0	-40 000	-200 000	-300 000	-540 000
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9442	Haketie					
Menot		-25 000	-20 000	0	0	-20 000
9470	Hyvärilä,kevyenliik.väylä					
Menot		0	-40 000	0	0	-40 000
9472	Meijerin alueen kadut					

Menot	0	-20 000	-400 000	0	-420 000
9473	Pulkkamäen rakentaminen				
Menot	0	-40 000	0	0	-40 000
9477	Ulkokuntoilupist/satama,kuntop				
Menot	0	-30 000	0	0	-30 000
9480	Hevosniementien ajoyhteys				
Menot	0	-60 000	0	0	-60 000
9907	Saramojoen kunnostushanke				
Menot	0	-30 000	-30 000	-30 000	-90 000
9910	Vihreän teoll.alue infrasuunn.				
Menot	0	-30 000	0	0	-30 000
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä				
Menot	-25 000	-270 000	-430 000	-30 000	-730 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-25 000	-270 000	-430 000	-30 000	-730 000
316	UI / Koneet ja kalusto				
9059	Moottorikelkka Nurmekseen				
Menot	0	0	-20 000	0	-20 000
9244	Harja-auto				
Menot	0	-80 000	0	0	-80 000
9245	Ruohonleikkuri Kubota				
Menot	0	-20 000	0	0	-20 000
316	UI / Koneet ja kalusto yhteensä				
Menot	0	-100 000	-20 000	0	-120 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	0	-100 000	-20 000	0	-120 000
Uusinvestoinnit yhteensä					
Menot	-225 000	-610 000	-850 000	-530 000	-1 990 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-225 000	-610 000	-850 000	-530 000	-1 990 000
YHTEENSÄ					
Menot	-598 500	-3 557 000	-2 390 000	-2 560 000	-8 507 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-598 500	-3 557 000	-2 390 000	-2 560 000	-8 507 000

9 Talousarvion rahoituslaskelma

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	3 848 806	4 476 990	2 887 671	1 062 773	1 069 816
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	226 718	0	-1 770 000	-70 000	-70 000
	4 075 524	4 476 990	1 117 671	992 773	999 816
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-4 453 470	-3 954 354	-3 557 000	-2 390 000	-2 560 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	474 950	0	0	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN	119 199	0	70 000	70 000	70 000
	-3 859 321	-3 954 354	-3 487 000	-2 320 000	-2 490 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	216 204	522 636	-2 369 329	-1 327 227	-1 490 184
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-58 777		-1 900 000	-1 350 000	-1 350 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	134 427		563 000	563 000	597 000
	75 650		-1 337 000	-787 000	-753 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 029 270		7 500 000	5 700 000	5 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-3 588 863		-4 381 000	-3 861 244	-3 262 732
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-2 000 000		0	0	0
	-559 593		3 119 000	1 838 756	1 737 268
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-891 673		0	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄMIEN	24 470		0	0	0
SAAMISTEN MUUTOS	-1 617 472		0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	2 808 501		0	0	0
	1 215 500		0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-160 117		1 782 000	1 051 756	984 268
RAHAVAROJEN MUUTOS	56 087		-587 329	-275 471	-505 916

Rahoituslaskelman erittely

	TA2024	SV1 2025	SV2 2026
Rahoitettavat erät:			
Palkkaharmonisointi (arvio)	-1 700 000		
INVESTOINNIT (EMO)	-3 557 000	-2 390 000	-2 560 000
*INVESTOINNIT (TYTÄRYHTIÖT)	-1 350 000	-1 350 000	-1 350 000
Nostamattomat myönnetyt lainat (tytäryhtiöt)	-550 000		
LAINAN LYHENNYKSET	-4 381 000	-3 861 244	-3 262 732
YHTEENSÄ (A)	-11 538 000	-7 601 244	-7 172 732
Rahoituksen lähteet:			
TULORAAHOITUS (VUOSIKATE)	2 887 671	1 062 773	1 069 816
TYTÄRYHTIÖLAINOJEN TAKAISINMAKSUT	563 000	563 000	597 000
YHTEENSÄ (B)	3 450 671	1 625 773	1 666 816
RAHOITUSJÄÄMÄ (A+B)	-8 087 329	-5 975 471	-5 505 916
**TALOUSARVIOLAINAN NOSTO	7 500 000	5 700 000	5 000 000
KASSAVAROJEN MUUTOS	-587 329	-275 471	-505 916
LAINAKANNAN MUUTOS	3 119 000	1 838 756	1 737 268

* Rahoituslaskelma sisältää Siun soten palkkaharmonisointiin tarvittavan lainaosuuden. Nurmeksen kaupungin maksuosuus palkkaharmonisoinnista (palvelujen käytön suhteessa laskettuna) on 6,87 %. Tämän hetken tieto on, että palkkaharmonisoinnin kustannuksia tulee kunnille maksuun 24–25 miljoonaa euroa. Palkkaharmonisoinnin keskustelut ovat päättyneet riitaisina vuoden 2022 lopussa ja asian ratkaisu on edelleen kesken. Palkkaharmonisoinnin kustannukset kuitenkin voivat tulla maksuun keväällä 2024 mikäli hyvinvointialue lähete palkkaharmonisointia toteuttamaan. Kunnat edellyttävät hyvinvointialueelta kirjallista sopimusta ennen maksua.

** TA2024 Tytäryhtiöiden investoinnit sisältävät seuraavat investointilainat:

-Nurmeksen Vesi Oy: Mikonsalmen jätevedenpuhdistamon korvausinvestointi 1 000 000 euroa

-Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot: Kiinteistö Oy Vaaranhaka 11, käyttövesiputkiremontti 250 000 euroa

-Nurmeksen Yrityspalvelut Oy: PTS-suunnitelman mukaisten kunnossapidon toimenpiteiden toteuttamiseen 100 000 euroa

*** Rahoituslaskelma sisältää talousarviolainan noston 7,5 MILJOONAA euroa vuodelle 2024.

Valtuusto myöntää talousarvion käsittelyn yhteydessä talousarviolainan nosto-oikeuden, korkeintaan 7,5 miljoonaa euroa, talousjohtajalle ja kaupunginhallitukselle.

10 Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TALOUSARVIOLUVUT	TA 2024
1150 Hallintopalvelut	-6 281 170
1470 Ruokahuoltopalvelut	15 685
1480 Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut	-79 249
4100 Hyvinvointipalveluiden hallinto	-358 359
4110 Opetus- ja koulutuspalvelut	-12 224 987
4120 Varhaiskasvatustalvet	-7 103 052
4135 Kulttuuripalvelut	-2 020 345
4140 Vapaa-aikapalvelut	-824 320
5120 Kaupunkirakennepalveluiden hallinto	-266 956
5130 Maankäyttö- ja rakennusvalvonnan palvelut	35 932
5220 Tilapalvelut	4 084 433
5241 Kuntatekniikan palvelut	-2 015 407
Verotulot	18 142 000
Valtionosuudet	10 928 466
Rahoitustuotot ja -kulut	855 000
Suunnitelmanmukaiset poistot	-4 657 900
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 369 329
Rahavarojen muutos	-587 329
Investointikohteet nettona	-3 557 000